КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а-мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДЕНЗ АРАДУЬЛ

№ 65 (4702) | ШОАТТА, 31 май, 1969 шу. | Мах 2 кап.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМ БАХЬАН ЛЕЛАЕЧА ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ VI-ча РЕСПУБЛИКАНСКИ СЛЕТЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАША БОЛХЛОШКА, КОЛХОЗХОШКА, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОШКЕИ ГІУЛАКХЕРЧА НАХАГЕИ, ІИЛМАН КУЛЬТУРАН ДИНТЕЛАШКА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

В. И. Ленин вагІа 100 шу дизара деррига хилча кийча оха дезача денна гулденнад вай коммунистически къахьегам бахьан лелаеча яхье хьалха латтарий нахаагІча республикански слете.

Нохч - ГІалгІай АССР-а промышленноста, транспорта, гІишлошкара, юртбахама болхлошка, колхозхошка, специалисташка, берригача къахьегамхошка, Ленински къахьегаш вахта а этта, шоай низ, знанеш, опыт дІалу КПСС XXIII-ча съезда исторически решенеш толлаш чакхьахари пятилетна заданеш хенал хьалха кхочушдарна дукха лаьттабеча къовсама, тІагІоргта хаьча бахама деррига деакьаш айдалга вІашттІехьдахх. Предусмотрени реализаци яра 1969 шера бІь бетта-план республика промышленноста тІехкхочашьлой, планал совгІа хьаьлй 4,5 миллион совгІа сома мехьа тайп - тайпара издели. Валовой продукци дукхагІа йоакхаш а юртбахама а, колхозойи совхозойи хозяйства хІинз дика вІашттІехьдаьнхха лоацду еррига юртбахама культурий наьра латта ... ялоьар балхаш.

Республика экономика айдаргдахарш тоаме кхочушдара декха ноакъостал ду хаьлкъа бахама деррига доакьашна планировани экономически стимулировани керда системе...

Вай декхар ду, вай республика къахьегамхоштта корагІдьнтараша вица хаддаь шоай мугІараш догІакхуарш болча коммунистически къахьегамо тІехьарча балама доакъалоцадарий къахьегама дакъе а хиларах. ХІанз цу баш ха декхача патриотически болама вица дакъа лоацаш ва промышленноста, транспорта, гІишлошкара, юртбахама 111 эзар совгІа къахьегамхо. Коммунистически къахьегама коллектив аха сийдола цІи лелаш бахьа нахара хІанз яхье льига а 315 предприятийи организацийи, 1546 цех, 5596 бригада. ХІахьа а на сийдола цІи лелахай 15 предприятеш организацеш, 438 цеха, 2054 бригада коллективана, хІьата коммунистически къахьегама ударника цІи сийдолаш лелаш 47700 болхлочо, колхозхочо, инженерно - технически болхлочо, гІулакхерча саго.

Коммунистически къахьегам бахьан долаш лелаеча яхье ух Іиллаш, просвещение, культура, унаьцІенаьлерца, торговле коммунальни предприятей бахлой. Болаш хьалха латтарига къахьегама оасарле никхьара хьахамаш гайт, нахъара гІулакхаш этари хьалха дІадоладу, бахам хьалбаре доал дечаш производствана кугалдечаш къахьегамхахха дакъе ... коммунистически формаш вІашттІехьдоах.

Цхьабаькъе, тхай тоамой кхетамха мах а бац, вахка декха кхетаду, дІахо бодача хана кха а дІкхагІдола декараш тхой кхоачаде дезаргадац. Цудукъа да производство догІайоалаш эргайоахаш тоалаш резервах бахагІа пайда эцара йоалаш а ши, коммунистически къахьегамо хьалха латтарий слете дакъа лоацача бахлоашка, колхозхошка, инженерашка, технишашка, гІулакхерча нахага, Іилман культура бахлошка Нохч - ГІалгІайчен берригача къахьегамхошка, сийдаль — вешка бахьчен хьехархон В. И. Ленин вагІа 100 шу дизара даха деагІача тайпара наькъдахара мерза яхь йоарйаара, пятилетна хенал хьалха кхоачашьара лоаттабеча къовсаме шоай низаш дибадара, дешарІа чІоагІаш беах бера, дукха сол Дакъа кха а низ бохашагІаш йІаьхагІаш хилийтар дукха дола хІана дара ух тІе а хьехаш кхайкараш да.

ХІара балхлочо, колхозхочо, специалиста, гІулакхерча сага, Іилмахочо резерваш теранзаш йиэагІа а айдаргІа а хьагучайохаргІада, технически прогресс ... къахьегама оасарле лакхьара, продукци дукхагІа а дикагІа а арахецара, производства экономически эффективность хаддаьза лакхьара царах пайда ... гІулакх вІашттІехьдаьнхха даза.

Республика берриг къахьегамхой тІехьах оаха хІанзи хуьрмат дала бола дай хилара, общественни рузьяа дебадара, материальни беалахи, оборудоване а электроэнерги а, ахчах, техниках, лаьттах кхетама пайда эцара, массанахье а деллача хІамай а хаза болга вІашттІехьдаяхара.

Коммунистически къахьегам — из Іа болха оасарле лакха йоалаш бола, Іилманаи технически керда карагІдьнчарах пайда эцара кхура тІа латта къахьегам. Балхлой, колхозхой, гІулакхера нах, масса тайпара хенаш а профессеш а йолаш бола нах тІакьох цига шоай знаниеш тІагІертта лакхьара, квалификаци хаддаьза эргайоахаш тоара, Іилмана, техникана хьалха латтача опыта карагІдьнчарех шоаш пайда эцара, Іилман керда тІа вІашттІехьбола къахьегам ...

Производства экономически эффективность лакхьара дешна йоалла а еш, вай, цунца цхьана, дог цІанаи ирсана уйлаш дешна йоалаш хилара хьехаш тоаш, вай вахара коммунистически обществе бераш чІоагІдара хьакара ноакъостал доаш хила а даза.

«Деша, балх бе, дакха коммунистически хьесап!» яха вай болама девиз республика берригача къахьегамхой девиз а хилва дІаттайда.

Доза ноакъостий!

Партен правительства чІоагІа белхха аьи, деррига хаьнче сийдоа ва вай масса къахьегар саг. Коммунистически къахьегам тІехьарча балама доакъалоацарий дукха ... Нохч - ГІалгІай АССР-а берригача къахьегамхой а цІергІа парте Ленински Центральни Комитетан Советски правительствана дош ду оаха дІахо а кулг вІашка да дулаш бахь бе, коммунизм хьалхара декарашь кхоачашдара низ хьоара ха да, пятилетка хенал хьалха кхоачашьяьга вІашттІехьдениза а В. И. Ленин вагІа 100 шу дизара юбилейна даха деагІача тайпара наьъадахара ...

Доахала коммунизм хьалъеш доала советски халкъ!

Яхийла Советски Союза Коммунистически парти — еррига вай кхоачашдечаш кхара догаш урувттадар а вІашттІехьдахар а!

ДЕКХАРАШ ТІЕХКХОАЧАШДАЬД

В. И. Ленин вагІа бІаь шу дуза дезача денна сийленца лакхьаьхаре дешхий социалистически декхараш тІанийра «Октябрьнефть» НГДУ телемеханизированни промысла мастер А. Л. Ананьев керте латтача мехкдаьтта доахача бригада. Пхе шера кхера 1970-ча шера 7-ча ноябре кхачалгІа В. И. Ленина юбилей хьатІакхачалехьа планал совгІа 12,5 эзар тонна «Іаьржа дошув» даккха дош деннадар цо. Ишта кхоачалду бригада уж лоархІама декхараш? ТІайсагІача пятилетка ... чаьх лаьрхІачул совгІа, масеха эзар тонн мехкдаьтта даькхад цо. Шоай терпеления а хьежа, керда социалистически декхараш тІаоцаш ба бригада членаш.

Промысла эггара йоаккхагІйолчарех я из бригада. Цо гІулакх деш а къаьвача фонда 33 скважинан мелоан шиьа. Цу скважинашка бевзача киаьца болх бейт бригадо. Цукхьа дийнахьи буса планах доакха деза мехкдаьтта 525 тонн долча, доаккхар 600—625 тонн да. Укх шера хІанзалехьа а планал совгІа 2061 тонн мехкдаьтта даькхад бригада.

Уж къахьегама толамаш доахача дІаза дакъа лоац бригадерча рационализатороша. Укх шера тІанийнча социалистически декхарех производства юкъе яхьа еваш яр 10 рационализаторски предложени, хІьата хІанзалехьа юкъейнхьай ялх предложени. Цар пачхьалкхенна экономи сомаш пайда баь.

Дика вІаьаттІехьбаьнкаб коммунистически къахьегама сийлен цІи лелача бригада ший къахьегам. Социалистически яхье лелаш ...

[illegible]

Мехкдаьтта ... дукха мероприятеш ... тІехьарча хана бригадерча мехкдаьттахоша. Эшача хана тІоалам ... давлени лоаттаю, скважинаша кислотни обработка ... Масала ... мехкдаьтта ... № 209 йола скважина. Цига мехкьанца дийнахьи буса доалаш хинна мехкдаьтта 130 тонн мара дацар. Давленига хьежача дукхагІа мехкдаьтта дала деза яр скважина. Цудукъа сиха кислотни обработка йир цунна. ХІанз дийнахьи буса 14—16 миллиметр хулача штуцер чу гІолла 450 тоннагІа дІаккхоачаш, «Іаьржа дошув» лу скважино.

Укх тІаьхьарча хана дика ... мехкдаьттахой къахьегам. Телеуправлени яр бахьан долаш къахьача фондах болх беча 33 скважинне къахьегам 3 болхаа мара бац, 40—45 ... дакхьача. Цу гІулакхо ... пачхьалкхена эггаш ... пайда баьб.

Пхе бетта план хенал хьалха кхоачашьхьой бригада, хІьата дІахо йоача хана кхы а дикагІа болх беш. Къахьегаш дика къахьег цига оператора В. Тезикова, М. Гринасова, М. Чукеева, Ю. Жегульска, Е. Александрова, кхьабараша.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) оператораш В. Тезикова, М. Гринасова.

М. Пашков сурт.

ЦХЬАН ЯЬ СОВЕТСКО-АФГАНСКИ КОММЮНИКЕ

Афганистана Премьер - Министра Н. А. Эттемади хьехарах 1969 шера 26 мае денз 30 мае кхаччалца официальни доттагІален визитах вахь Афганистане хилар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин.

Къамаш цІей — 27 мае белгалдоаккхаш дола махи шин лоІаме хилара деза Ди даькъале дувцаш СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски Союза правительства халкъоа Афганистана королага Мухамед Закир Шахага, правительстваьа, халкъага дІахьийта моаршал дІаделар А. Н. Косыгина, йоах цхьан яьча советско - афгански коммюнике тІа. Цу дийнахьа 50 шу дальар советско - афгански гІулакхаш-дІадолленна а: На деза да а мадоаттІара белгалдаьккхар Афганистане.

Афганистане волаш Премьер-Министрца Нур Ахмед Эттемаденца цхьана СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин хилар афгански къамаш инженерно-технически кадраш кийчъеш йола йоккха центр а хинна дІаоттаргйола Кабульски политехнически институт хьаеллача торжественни церемоне дакъа лоацаш. Из институт хьаьяй Советски Союза ноакъостал а деш.

А. Н. Косыгин шийца бахача вежаш цхьана хилар Советски Союза новкъостал деш хьаяьаьча кхыча объекташка а.

Массанахьа а Афганистане советски наза хьашен цуна бахарьша безаме тІа а хилар, хьоашал а дора, афгански халкъ Советски Союза халкъаша доттагІален дархІарен уйлаш йолаш долча хойташ.

СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин Афганистана королаца А. Мухаммед Закир Шахаца, Премьер - Министраца Нур Ахмед Эттемадеца, кхыча афгански пачхьалкхеи общественни деятелашца вІашагІкхетаи а беседаш еш а хиннав.

Барт тайна а дувцар вІаши довзаш а хилла уж беседаш йолча хана вІаши дагабаьлар советско - афгански гІулакхаш догІадоала дарен чІоагІдарех дешай хьакъехьа, хІанта ишта юкъе хьаштдолаш йолча дунен халкъашта юкъерча проблемай хьакъехьа, нарца Азе цу районера хьал а долаш.

ОагІонаша чІоаггІа рагІа хиннахьа белгалдаьккхар, шинна а мехка тайп - тайпара общественни политически системаш йолалашехь, Советски пачхьалкхе хьаьнча В. И. Ленинен Афганистан шин лоІаме хилара тІехьа лоаттабаьча къовсама кулгалхошеи кІоаргІа пачхьалкхеи хьакъал долаш даь хІама, йиза цхьатарра бокъо хилара, шин лоІаме хилари сувереститета лархІара, чудча гІулакхашта вІаши юкъе ца лелхара лара тІа оттадаь доттагІален гІулакхаш.

Советско-афгански дикача лоалахой гІулакхий ах бІаь шу далар белгалдоаккхаш, шаккхе а оагІув чІоагІа рагІа хилар къовстанаен къовсамеи йола проблемаш йоалаш а вІаши лархІарен тема рея уйлеех лиза а советско-афгански гІулакхаш догІадоагІаш чІоагІлуш хилара.

Афгански оагІоно рагІа а болаш белгалдаьккхар цхьанкха ... оттахаь политически хьалаш. ховцаш Советски Союзеи Афганистанеи варгІата вІаши леладу экономически гІулакхаш Афганистана халкъа экономически прогресса ларлаш ахкара гІулакхе тІехь керттера лоархІам болаш хилар.

Беседаш еча хана, йоах коммюнике тІа, оагІонаш дагадаьлар СССР-ей Афганистанеи юкъерча экономически гІулакхий хьакъехьа, шинна а мехка юкъе оттаь хинна экономически соглашенеш толамца кхоачашьяра рагІа а хилар. Уж ишта чІоагІа тайпар СССР-ей Афганистанеи юкъерча традиционни доттагІален ... вІаши гІулакхаш ... тІехьа тІайоргІача ... хилара ...

Советски оагІоно, белгалдоаккх дІахо коммюнике тІа, бокха мах бу Афганистан догІахарен прогрессан дешаш къовстанара ... йоаккхий торонаш ... Афганистана нейтралитетен кхыча ... дІа на кхетарен политика, из политика дІакхахьарах Афганистан еза а ... лоархІа а лоархІа мешар безача мехкоша. СССР-и Афганистани чІоагІо яь а машар безача кхыча пачхьалкхенашца цхьана дунен халкъашта юкъера кхохкам дІабаккха, ядерни герз ца доаржадайта.

Вьетнамски халкъа дагалаттараш кхоачашдергдолаши Вьетнам Доазол дехьара шин гІулакхашта юкъе лелхарех ларасргйолаши долча вьетнамски дош мехулла чекхагІа а политически къийсхо йолаш а къовстадара шоаш тІехьа хилар цІавкха а кхайкадеш а Советски Союза Афганистани. Шинна а оагІоно хаьпахьа лерхІ Іарбий пачхьалкхенашта духьал Израиле ца социйтаю, дІахо еш йола тІема агрессеи, шоаш дІалийцача Іарбий территореш тІара деррига израильски эскар ара ца даьккхача чІоагІа а къийсхо йолаш а бола машар ГаргІарча МаьхбоалехІ ца йиш йоацаш а лерхІ.

СССР Министрий Совета Председателеи Афганистана Премьер-Министреи цІеьнха, а, чІоагІдир хІана колониальни доала вІал латтача махкий халкъашта лоаттабеча къовсама къийсхой гІулакха, кхычахьара тІабенача ... — Іоткъама уж ... кІалхара даьара мамогга новкъостал де шинна а пачхьалкхен правительстваш чІоагІо яь хилар. ОагІонаш тийшар СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин визитах Афганистане вахах СССР-и Афганистани юкъера гІулакхаш дІахо а догІадоагІачеи чІоагІдечеи юкъе лоаца керда доархІаме дакъа хургхиларах.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Советски правительства тІахьилларах СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина. Цун оазале король Мухаммед Захир Шах Советски Союзе даьхар цунна вергІата йолча хана. Ше хьехар цо баркал а оалаш тІаийцар.

Советски правительства цІерах А. Н. Косыгина официальни визитах Советски Союзе даьхар Премьер - Министр Нур Ахмед Эттемади. Из хьехар баркал а оалаш тІаийцар.

Дика къахьег укх шера «Красный молот» завода болат йоалалеча цеха коллектива. Пхе бетта план 24 мае йхоачаш а яь шоллагІча квартала тІехьарча бетта чотах къахьегам ба уж дІаяь. Цу коллектива юкъе а белгалйикха йоагІа сийленца Ленински вахта дІаьхьеш йола стерженщицай бригада.

СУРТА ТІА: завода дикагІйола стерженщицаш (аьрдехьара аьттехьа) Н. А. Мамошина, К. Д. Маркович, Н. К. Козицына.

М. Пашкова сурт.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА УДАРНИК

ШоллагІа шу да «Минеральни» совхозе моттел ерригача Надтеречний райсне дикагІйолча жа лелладераша юкъе а Шаипов Тоасолта цІи йоаха.

Укх тІехьарча шерашка хІара бІаь жийна тІехьа 125—130 Іахар кхебу цо. ТІехкхоачашьар пачхьалкхена ... дІадалара пхев а.

Бакъда, укх шера дукха хала лаьнай цо Іа шийла а сен дІахьа а хилараш. ХІаьтахІара бІаь жийна тІехьа 109 Іахар ба Тоасолта, планах богІар 98 мара боацача.

Укх деннешка совхозе жа ларъ лолаледга. Цу гІулакха сихбенна кийчо еш ба Тоасолта бригадера ва лелалеш. Цар социалистически декхар тІаийцаб хІара уставІа тІера 3,7 килограмм тха даккха.

З. АРБИЕВ.

ПЛАНАЛ СОВГІА 119 ЭЗАР СОМ ПАЙДА

Газ доаккхара пхе бетта план 23 мае кхоачашьхьой «Грознефть» НГДУ мехкдаьтталашка. Планал совгІа йоаккхарьа 6,5 миллион кубически метр газ, хІьата мехкдаьтта доаккхара пхе бетта план 29 мае кхоачашьхьой. Хьалоакхача мехкдаьттагеи газагеи дІабода мах лохбарах, электроэнерги кховрах дукха геолого - технически мероприятеш производства юкъе кхаьарах укх шера пачхьалкхенна планах лаьрхІачул совгІа бІь пайда 119 эзар сом да. Къахьегта дика къахьег Е. М. Данилеца В. Т. Мелегорови керте латтача цхьоалагІчеи шоллагІчеи промыслаш мехкдьаттахоша.

И. БЕСЕДИНА,
«Грознефть» НГДУ плановни отдела инженер экономист.

А. Н. КОСЫГИН РАВАЛПИНДЕ ДІАКХАЧАР

РАВАЛПИНДИ. 30 май. (ТАСС). ДоттагІален тІехьарча къамаьлашта Пакистана президента генерала А. М. Яхья Хана хьийха Равалпинде кхаьчав СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин.

СССР-ей Пакистанеи Пачхьалкхений байракхашца хоьхьача Чаклала аэропорте А. Н. Косыгина накъьалькхабар Пакистана президент генерал Яхья Хан. тІема администраце Совета членаш генерал-лейтенант А. Хьамид Хан, авиамаршал Нур Хан, вице - адмирал М. Ахсан, кхыбола официальни нах.

Хьаьший хьалхоачаш хана оттаь военни караул лоакхаш Советски Союзеи Пакистанеи Гимнаши яр.

ОАСАР КОТДОАЛАШ ДОАГІА

Хьалхарча дийнахь догІа дийлахалар Назьсаре. Цхьабакъда хьогделача лаьтто сутар чуэзар тІеадал. Цудукъа лаьтта доеара дехарга а на хьежаш Іуррехьа дІадолале вегаргдолаш дар балхаш.

Ишта из а дар дукхагІдар. Малх хьалбоаллаше а кхай тІа иьхар шоай агрегаташ «Назрановский» совхоза механизатораша. БІарс тІера бонкхаза Мальсагов Османа тай техха санна кийсача сийнача хьажкІий мугІараштаэ. ДаІ йоархІагІ гаш цун лоакхача кхай тІа. ХІаьта а сатец кхевейнна. Культиватор тІехьа а йийза кхай тІа льхар цо шин «Беларусь».

— ДогІа дийлахачул тІехьагІа лаьтта хьоалар дика да, — йоах Османа.

Дукха малхаш тІехьа а дийза тайша йола гидуаргий кхай тІа гІолла шин трактор. Баст-касте Іо а буваш цергех хьа тІа лета топпар Іобоах механизатораша — пхьа-моаза гон теха мара еаш. Из хьа а хьега дезаргаш цхьа сахьт дальча, кІехига мехьха зІанараш мара эккаш дац лаьтта, хІаьта а из сахьт далдарга хьежаш багІа лац Хаштыров Хьажмурада, Галаев Бекеолтава.

Дика кІаьддальча лаьтта дІабиначул тІехьагІа кхьа малхаш дакъад цу вай кавчаче Гамурзиевски отделенеча 600 гектар йолча хьажкІаьтен гидуаргаштеи. ХьалтІаьлнинчул тІехьагІа цІаьна а балкхдоб малха. ДукхагІа йолча моттигашка культиватора меттел маккаш доах укхаза. Цу тІа из бола сихагІа хьа а Іоа.

Цуз совгІа сигзара а «доа» ду укхаза оасара баьнашта. Цу хадаш самолет хьуьз совхоза кхаш тІа. ГирбиинІ дІакхеттаме а йоагайнча санна шоай кІалдара кІей оргІаш мьахьага «дІаховсахь» оасара бальпаш пружина санна хьайаб а хьайе. Цхьан шин дийнахь массабарча кхидета тела эргьа яз.

Массанахьа а гуш да, цу совхоза къахьегаьйоб шоай дешадай болга, юбилейни хьувкаш менаш кхьача тайпара дакха хилийта дага болга.

Ленина цІаьа «Плиевский» совхоза лаьттеш, къаьметен доазув хоадаш хари а ган царна юкъе. Бакъда, къовстаде хала-м дац уж. Лаьттана шоаш хьахьоах шоай лай малашб, шоаех дІадетта култаш хьанал. Пар лоавеи тІа дІатІадальча твепарча пхьан коммунисто — Джамбурнов Бишира аьлар: Ер кхаш сай хилча е дийнахь а бус а бу а теха укхаза вагІаргвар со, я сона болх бе хан, льтта дІаоца, аьнна валаенна а енла дІагІоргвар со, бакъда ишта оасарга алат доа-и дойтаргдацар.

БуреІалхарча отделене кхаш ла оаза лувцалаш.

— Сона-м хан, — аьлар тхега укхазарча бригада бригадира Эстоев Хьамбикара. — БІаьсти тІехьа а аьшна шелал латтача хана «къайлагІа» шоашта тІоадал Іовеш уж хинна дий а, барт-бича санна цхьатарра хьатІайоагІа-кх оасара баьнаш.

Бригадана юхе уллача гидуаргий кхай тІа хилар тхо. Низ беннаб хьажкІага . Юкъ-юкъе бокъонна сола чІоагІа бенна, кхы меттел культиватора уреш а лаг ла мара теларгдоаца оаламтхьоараш а йолаш уллаа дегІа йоарІаш бІаргайча а хоргга укхазара белктокламера нах цу гІулакхах дукха дог лаьлиш болгата. ХІапзаехьа а цол юкъебакха беляш ба, нагаь санна укхазар гидуаргаш чуйа нига бале. Къайлаьльай уж оасаро. Культиваторашца Іа дехьарех сехьарен тайлар аьнна мугІа райта юкъе шортта хусарди. Из да лаьтташ — тІелига, во цхьайца. ХІаьта ша гІалат хІамцаьа теадуургдал.

— Пах а оавиагІбаьхаб оаха,— оргаж мугта укхаза, цу гІулакхо готтара шоаш корсагІа баьнача санна.

ДІатехача 5—6 кхаьсаг йоре саг вац целашца оасар деш. Наьгаль санна кІане мо мара етлар не култаьхой оасарагІа на бента къаьста гуш да гидуаргаш йокьа.

Из хаал да укхазарча кхача сиоеса а лаьрхІа дийначе 600 гектар хьажкІийьа а. Чіоаба дийлха, есала я уж Хала ха йр дика хьувкам зурба ла.

Кхы эргадьаккха Іулаь ... нарна ПлъилекъонтгІй ... отделене а. Тхо дІахажкаьчача ... тІехьагІа ... хьеча за яр. ЦаргІатта бригадо салобаш бар Элиев Хож-Ахьмади Пликов Исракин, шоай культиваторашт тІехьа бола «Беларусаш» дІа а оттаь. Цудукъа оасаро къайладаьхача хьажкІаш тІа хаІно а 60 гектара мара культиваци йьлан укхаза. Хьалха-тІехьа пар малар, хьало ишта бола бу хаш механизаторашта. Хоакхана уаг, мичад шун аьлча бригадира бІар гаш гергаделар. Уж «лоадамбоацар», гІулакхаш-и укхаза дола а дой-хьех.

Цу отделене 400 гектар хий дехка лаьтта да, аьна сангараша а йолаш. 4 дождевальни установка а. Бакъда хий дуллаш а тоаш а дац.

Баьвллараре кхеллача бригадерa даьтташ канала йистте мала. Шабрача, пхьан оагІора кІелшита тедІа а лелаш тайжна хий ІогІоргдолаш а да уж. Цу гІулакха канала чурахь дилла хий кІалоха лекьа харшаш даха, из сиха лоача дальІде нах мара хІама воаш. ХІаьта а къахьега лела цу гІулакхьа, дегІа хало е еш. АттагІа да шоашта а ца тоьаш йола БурекІалхарча отделене дождевалка хьа а йийха аз хий теха. Цигава вена тракторист Эстоев Ахьмад новкъостала ца вайтата, сог пашъе йоаккхача Пхьалекъонгий юрта? «Ахкар кхы сог наш а аьна ненавар со укхаза», кхаш езача шалакх гІерташ вола доаккьега кхача волла йоакха сог Белхижев Ахьмад. Тракторист фентара хьувшеш, гоа стуаю вола пхьа хІама тоеш. Цхьа юкъ яьнача гІолла хало кІеж тох установка. Ишта болх бу ... Цудухьа 10—15 дийнахь 30—40 гектара тІа мара хий техадац цо.

ШоалгІа йола установка бригаде латтар, тракторист цхьан гІулакха Грозне вахийтав, кхаш. ХІаьта вож миь центральни усальба крада арайоалаш шичай. Совхоз «догІа доттараш», оасар ду агрегаташ, пехаш... ишта болх беш яр тха цига хиннача дийнахьа.

Б. ДЖАМБУРИЕВ,
«Назрановский» совхоза тракторийн бригада бригадир.

А. ТЕРКАКИЕВ,
районан халкъа тІахьожамий инспектора председатель.

М. ЗАНГИЕВ,
газета корреспондент.

КОММУНИСТИЧЕСКИ ХЬИСАПЕ КЪАХЬЕГА, ДАХА

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМ БАХЬАН ЛЕЛАЕЧА ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ VI-ЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ СЛЕТЕРА

Укхал хьалха арахьанача номер тӀа хоам бьина тайпара укх деношка коммунистически къахьегама тӀехьарча яхье хьалха латтарий VI-гӀа республикански слет хилар. Коммунистически къахьегама тӀехьа из лелаерий В. И. Ленин вахь 100 шу дизара баха боаггӀача тайпара накъабахара дахьарча декхарех доклад йир слете облсовпрофа председатела нох. С. С. Синельникова.

— Вай парте XXIII-ча съезда решенеш кийчбенна болча советски наха, — боах оратора ше доклад дӀайолаеш, — шоай творчески инициатива, хьинар, знанеш, опыт тӀеретаю пхе шера план хана̄л хьалха кхоачашъяра, вай мехка коммунизма материально-технически база хьаяра.

«В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизара кийчо яра хьакъехьа» КПСС ЦК-ас бах соцам кхоачаш а беш, Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхоша, дерригача советски халкъо а санна, хьинаре дакъа лоац Ленински юбилейна даха доаггӀача тайпара накъадахари пхе шера план хана̄л хьалха кхоачашъяри дукхьа лелаеча яхье. Пятилеткаx дӀедахеча кхаь шера яьча итогаша хьахьокх, тӀаьйца декхараш дукхха а дукхагӀа болча производствени коллективаша тӀехкхоачашдаь хилар, хӀаьта по йиш хилийтай республика бӀарчча хьайдача промышленни производства боарам кхаь шера 38 процент совгӀа лаккбе а кхаь шера производствени план хана̄л хьалха кхоачашъе а.

Цхьабакъда, цуна хьаьна дагадохийта деза, вай республика къахьегамхоша 1969-чей 1970-чей шерашка шоашта хьалхашка яхы а бехкачуккамегӀа декхараш оттадаь хилар: шера производствени планаш хана̄л хьалха кхоачашъяра чотах 25 миллион сома кӀезигагӀа йоацаш тайп-тайпара продукци хьае а реализаци е а, цу дахьъе 12 миллион сома мехьа яр 1969 шера, дихь шера план 1969 шера 20 ноябрь хьатӀаххачалехьен пятилетка тӀехкьарча шера бихь бетта план 1970 шера 22 апрель хьатӀаккачалехьен, кхоачашъе.

Болхлоша, колхозхоша, юрта боахама специалисташа а ишта декхар тӀаьйцад 1969 шера республика кхалкха 510 эзар тоннал кӀезигагӀа доацаш млат кхеде, хӀаьта хьайбай продуктивность лакхъяро чотах пачхалкхенга 700 тонн дулх, 500 тонн шура, 3 миллион фуъ, 1000 центнер тха дохка.

Белгалдаккха доагӀе, вай хьагача дукх дина бериат доалеш хилар. Цуна тешал ду, республика бӀарча хьаййцача 1969 шера бихь бетта продукцена реализаци яра пачхалкхен республика промышленносто 101,1 процент кхоачашъяь хилар.

ХьалхагӀа санна Ленински юбилейна баха боаггӀача тайпара накъабахар дукхаь чаь деллерашта хьалха латт мехкдаьттаи газен промышленноста болхлой.

Цхьа бутти ах бутти ха дӀаьнай вай советски халкъо Московско-Казански машинащкъа Москва-Сортировочни депо болхлоша 1919 шера 12 апреле даьхя этгара хьалхарча коммунистически субботника шовзткъе итт шу дизар белгалдаьккха.

Белгалдаккха доагӀа, — боах докладчика, — Москва-Сортировочни депо болхлой кхаьаьнха исторически патриотически болехь юкь боалаьраш а хилар: 1958 шера 13 октябре цар инициативагӀа мехка этгара хьалха кхьажар коммунистически къахьегама коллективаьи ударникийи цӀи яккхара социалистически яхь. Московски машинащкъахоша бахьа тӀаявехамагӀа бӀарг ма кхоачча болча вай ерригача Даьхене, цу дахьъе вай республике а, къоасам болабелар сийлаха цӀи яккхара коммунистически къахьегам бахьан долаш. Цуна дувзедена детабоднйтача нийса хургда вай республике этгара хьалха коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи цӀи лелае бокъо енна болахь ихьабараш. Царех я Грозненски крекинг-завода № 21 болча технологически установка, Грозненски химкомбината № 16 болча цеха «Б» смена, производствено-товарни контора электрическаьа тух дӀакъестадеча установкий смена, «Красный молот» завода № 5 болча цеха котельщикий бригада, кхыяраш.

Ца хьоахабеш бита йиш яц 1960 шера май бетта Москвача Кремлевски Дворце хиннача дахьоалагӀча Ерригсоюзни коммунистически къахьегама ударникий слете этгара хьалха дакъа лоацаш хиннараш а. 1960 шера 28 мае СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указах цига дакъа лоацаш хиннарий группана, цу даьхье «Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысле мехкдаьтта доаха мастер хиннача Колесников Федор Львовича Социалистически Къахьегама Турпала цӀи а елар. Ишта совгӀаташ делар 1-ча Еррихсоюзни слете дакъа лоацаш мел хиннарашта а. Царна юкъе бар: «Назрановский» совхоза механизатор Оздоев Аюб, Гудермесски локомотивни депо машинист Сидоров Лев, № 9 болча гӀишлой-монтажни управлене штукатурий бригадир Говоров Михаил, кхыбараш. Цу хана совгӀатош деннарех дукхха а дукхагӀа бараша шоай балха моттиге бӀркате къахьег.

Коммунистически къахьегама тӀехьара болам ше хьахиннача укх итт шера Ӏалаьмате шера дӀабаьржаб вай мехка а, кӀаьта иштта вай республике а. ХӀанз, хьалхалаттарий VI-гӀа республикански слет гулъенначи хана, болама юкъе дакъа лоацарий мугӀарашка 111 эзар болхло, инженерно-технически болхло, гӀулакхера саг ва. Цуна тӀехь къовсам лоаттабеча 5596 бригадах, сменах, участках из сий дола цӀи лелаеш 2064 я, кхь лелаеча 1540 цехах из цӀи енна 436 коллектив я, 315 предприятеках организацех из сий дола цӀи енна 15 я. Коммунистически къахьегам бахьан долаш яхь лелерех 46 процент хӀана бац ахьна бараша лелае а йоагӀаш коммунистически къахьегама ударникий цӀи лелаю.

Из сий дола цӀи лелаеча коллективаша, коммунистически къахьегама ударникаша, хӀаьта иштта из цӀи яккхара яхье бахьнабарена а, шоссармо, хьинар яйдахь болх бу, къахьегама оасарле лакхъяра гӀулакха хьоакхам тех. Къаьстта доакхий голамаш доах цар В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизара баха боаггӀача тайпара накъабахар дукхьа лелаеча яхье.

Коммунистически къахьегама предприятех я Грозненски ремонтно-механически завода а (директор нох. Сардалашвили, завкома председатель нох. Швыцкий). 7 шу хьалхагӀа епнай цу коллективайна из сий дола цӀи. Цу ворхӀе а шера хаддаза республике хьалха латтача предприятей мугӀарашка болаш хьайоагӀа из. Денгара денга дукхагӀа хул заводе коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи мугӀараш. ХӀаьта хӀанз бердигача болх берех 80 процент совгӀа а ба уж.

Цу завода дукха болхлой, хӀаьта царна юкъе коммунистически къахьегама ударникаши нох. Богашев, Батаев, Евдокименко, Масиев, Макаев, Иваненко, дукхха кхыбараш В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизара сийна хӀараш ше-шийна декхараш тӀа а ийци, хӀана 1970 шера чотах болх беш ба.

Болхлоша къахьегама оасарле лакха болаш болх бара эша хьалаш вӀаштӀехьдахара боаклю а еш, завода кулгалхошех профсоюзни комитетой партийни организаце поккъосталца денна социалистически яхь вӀаштӀехьяллара болх а бу, кулгал а ду. Социалистически яхье итогаш шоай ханнахьа ю укхаза. Администрацей завкомой дика цайда я моральни материальни поощрене гӀулакхех.

Социалистически яхь а коммунистически къахьегама тӀехьара болам а мишта лел хан-ханнахьа хьахьокх гойтара агитаце тӀа. Хоаа кийчдаьча плакаташех лозунгашех, витринаша а стендаша а дуьп заводерча дикагӀболча нахахи царна кагӀадулача хӀамахи. Заводе Ӏаьламате чоагӀа уйла тӀайолийт новаторий къахьегама хьалха латта методеш дӀайоаржаран юкъяккхахьоа.

Цу заводерча берригача болхлошех гӀулакхерча нахех хьинаре дакъа лоац Ленински юбилее — 100 шу дизара сийна лелаеча социалистически яхье. Пхе шера план 1970 шера 25 ноябрь тӀехкхачалехьа кхоачашъе декхар тӀаьйнад коллектива, хӀаьта из толаме кхоачаш а ду.

Мехкдаьтта доахача предприятешта юкъе лархӀа а боагӀаш хьалха латта коллектив лоархӀ «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене. В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизаре сийна социалистически яхье а лелаеш, пятилетка кхаь шерах бихь беттел из 130 эзар тонн мехкдаьтта даьккхал планал совгӀа.

СССР Министрий Советей ВЦСПС-ей карара дари тӀаьш Ше байракх дӀа ла а хенеш, мехкдаьтта чакхдоаккхеи мехкдаьтта химически промышленноста предприятешта юкъе еррагача Совее массаи шера оӀаштта хьалхарерах пхьа моттиг лелаш хьайоагӀа Грозненски химкомбината коллектив. Коммунистически къахьегама тӀехьарча яхье дакъе лоацаш ба 83 процент хӀана бол лахьа бола комбината болхлой, инженерно-технически болхлой, гӀулакхера нах.

Коммунистически къахьегаю бахьан долаш лелаю яхь вӀаштӀехьдалаш бокха организаторски болх бу крекинг-завода, производственно-товарни контора, нефтенаслозавода, «Малгобекнефть» НПУ, «Октябрьнефть» НПУ, кхыча заводаша.

Дика хӀамаш дукха да машиностроительча заводашкарча коммунистически къахьегама тӀехьарча болама. Болх беш волча 9121 сагах 4690 коммунистически къахьегама коллективаша ударникаши яха сий дола цӀи яккхара къовсам лоаттабеш ва. Церах 2080 гаргга ударникаш цӀи лелаю.

ТӀаьйна социалистически декхараш кхоачаш тӀехкхоачаш да промышленностех юрта боахамех вӀаштӀехьдаргдаьар, нагахьа санна республика машинащкъа транспорто болх дика баь хилабецаре. Машинащкъахоша дош делла укх ахе шерах хӀара шера планал совгӀа 100 эзар тонн мухьаш дӀакхачийта. Укх шера бихь бетта 3150 деза мухьаш кхухьа поезд дӀайигай машинащкъахоша, планал совгӀа 979 эзар тонн мухь а дӀахьош.

Вай машинащкъахоша шерра боаржабаьб коммунистически къахьегама тӀехьара болам. 11200 болхлочох гӀулакхерча сагах цу патриотически боламе дакъа лоацаш 8467 саг ва, кхьта ахьча 70 процент совгӀа. Из сий дола цӀи лелаю 180 бригадей 4 предприятей.

Яхь лелаеча предприятешта юкъе хьалха латт Грозненски вакъеа дистанце, Грозненски бувзама дистанце, Грознен Гудермесски локомотивни депой ярайи санна болча коллективаш, кхыяраш. Отделение массаза а дикагӀа болх нах оалаш ба машинисташ Соколови Голубеви, поездий составитель Тарановии, слесарь Магомадов, вакъа мастер Ярмолов, дукхха кхыбараш.

Республика гӀишлошъеча организацешка 9 эзар гаргга болхло, инженерно-технически болхло ва коммунистически къахьегам бахьан долаш лелаеча яхье дакъа лоацаш. Коммунистически къахьегама предприяти яха цӀи яккхара яхь лелаю 30 совгӀа предприятей организацеш. Лелае а йоагӀаш из сийлахьа цӀи лелаеш а 197 гӀишлошъю бригада, 4 эзар болхлой гӀулакхера саги коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Цуша цхьана ца хьовзадеш дита йиш яц республика гӀишлошъерий балха тӀа цӀенхаштта кхочаймбоалараш хилар а. Болхлошех гӀулакхерча нахех чоагӀа сатуc гӀишлошъерашта шерра кӀенош, бытовой помещенеш, школаш, кхыйола культурно-бытовой объекташ эксплуатаце дӀаяхарга. ХӀаьта воӀаш кхьметтӀа планех в лоархӀабаш.

Кхачан промышленноста предприятешкарча 7229 болхлочо, инженерно-технически болхлочо, гӀулакхерча сагаа хьинаре дакъа лоац коммунистически къахьегама тӀехьарча боламе. В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизара баха боаггӀача тайпара накъабахара яхь я лелаеш, пищевикаша 101 процент кхоачашъяьй укх шера бихь бетта план продукцена реализаци яра боараш. ТӀаьйна юбилейни декхараш кхоачаш во дац Грозненски маьлха комбината, Ассински консервни завода, Наурски комсий совхоза, дукххача кхыча коллективаша.

Ноакъостий! Коммунистически къахьегама коллективаши ударникаши яха цӀи яккхар дукхьа яхь лелаш юрта боахамех заготовкайн предприятей 18387 болхлочох специалистох, цу дахьъе коммунистически къахьегама ударникий сий дола цӀи лелаеш хӀанзе а царех ахаш ба: 300 бригадей 12 махи а коммунистически къахьегама коллектив яха цӀи лелаеш.

Кхашкарча къахьегамхоша дика дӀайийнай бӀаьсти юв культураш, хӀаьта хӀанз тӀаьннача культураштa обработка еш а, ялаташ чуэна техника кийчъеш а ба. Укх шера дӀабалача бихь бетта совхка цу ханналца дахьккачул 6 процент дукхагӀа даьккхад дулх.

Дукхкхача колхозашей совхозашей, В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизара сийна шоашта социалистически декхараш тӀа а ийца, уж толаме кхоачашду. Масала, «Южный» совхоза коллективо шура бохкара план 118 процент, дулх дохкара план 144 процент кхоачашъяьй. Дика дӀадийнад бӀаьстан юкъе дуа ка бола ялаташи технически культураши.

Дика а ийдане а болх бу Грозненски шурай, «Горячеисточенский», «Гудермесский», «Шелковский», «40-лет Октября», кхыча совхозаша.

Вай республика совхозашни колхозашни кхашкарча къахьегамхоашта юкъе хьалхагӀа а санна шоай толамашца сий деш я «Красноармейский» совхозера Социалистически Къахьегама Турпала нох. Катерманова Овлахазара кулгалду кхаш леладу комплексни бригада. Цо иштта лелае а йоагӀаш лелаю коммунистически къахьегама коллектив яха цӀи.

В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизар лелаеш, нох. Катерманова бригадо укх шера дош деннад ше лелаеча 1156 гектарах хӀаране тӀара 35 центнерал кӀезигагӀа доацаш бола ялаташ даха, фуальхьа хьажкӀаш 500 гектарах хӀаране тӀара 61 центнер, шекара свекла хӀара гектаре тӀара 300 центнер ихха. Лакха декхараш тӀаьйцад гидуараш, горох, кхыйола культураш кхеера а.

Белгалдаккха деза, бригадо хӀара шера ше тӀаьйца декхараш сийленца кхоачашдеш хилар. Из да цига кхашкара балхаш шоай ханнахьен лакхача агротехнически боарамех чакхдоахандаь.

Республика юрта боахаме бӀаьш я цу тайпара, къахьегама оасарле а лаьтта лелаяре культура а лакхъяра гӀулакха даш тӀех бола коллективаш. Царна юкъе этгара хьалхарча аргӀава цӀераш яха безам ба са «Дипана» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Муслиева Тамарас кулгалдеча свекла лелаерий звеной, племенной жа лелаеча «Шелковский» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Эсмуханбетов Наурде кулгалдеча жа лелаеча бригада. Грозненски совхозерча Шарунов Митрафона кулгалдеча хьакхаре лелаерий бригада, «40 лет Октября» яхача совхозерча хьажкӀаш лелаерий звеной - звеньевой Кодзоев Бахьаудин.

Цхьабакъда, цуна ихьана юрта боахамерча боахамех профсоюзни организацеша цӀенхаштта уйла тӀаяхийта боагӀа еррагача производствени звеньяшкеи участкашкеи, къаьстта а кӀара шера дукха доахан тӀерадувлийтача, совхкарчул кӀезиг-дукха шура а фуаш а кӀезигдалийтача, хӀаьта из бахьан долаш хьайбашкара бовха цу тайпара продукци пачхьалкхенга бохкара план кхоачаш цаяьа хьайбай боахаме къахьегам вӀаштӀехьбаккхара гӀулакх тоадара.

Бокъахьара масалаш кӀезига даь вай энергетически промышленноста хьалха латтача коллективай балха тӀа. Ший юбилейни декхараш даим кхоачаш а тӀехкхоачаш а деш хьайоагӀа № 1 болча ТЭЦ-а коллектив. Моттигерча промышленноста предприятешта юкъе хьалха латт Нохч-ГӀалгӀай химзавода коллектив. Коммунистически къахьегама тӀехьара болам во вӀаштӀехьбаьккхабаш кӀагача промышленносте. Укхаза цуна юкъевзаб 89 процент болхлой гӀулакхера нахи. Бувзама предприятешкарчей организацешкарчей болхлоех 50 процент берша коммунистически къахьегам бахьан долаш яхь лелаю; автомобильни транспорте — 60 процент бараша.

Цхьабакъда цуна хьана вай бӀарга ца гуш Ӏе йиш яц коммунистически къахьегама тӀехьара яхь боаржаеча нийслуш доаа воай лоархӀаме кхоачамбоацарам. ХӀанз а яьала латт профсоюза комитетий организаторски болх, кхоачам болаш дика кулгалдиц цу гӀулакха профсоюзий обкомаша.

Е хьаэцаргьа вай торговлей потребкооперацей, болхлой профсоюза обком. Берригача яхь лелаерех 20 процента дӀахо дукхагӀа хиннабац цун предприятешкеи организацешкеи коммунистически къахьегам бахьан долаш яхь лелараш.

Ла мегарг а боацаш ясаш лелабу коммунистически къахьегам бахьан долаш лоаттаю яхь дегӀайоалаяра беш бола организаторски болх моттигерча промышленноста, коммунальни бытовойи предприятей, пачхьалкхе учрежденейи культура учреждененйи болхлой профсоюзни организацеша.

Къахьегамхой коммунистически къахьегама тӀехьарча болама нигьеозара беш бала лакхе белгальбча профсоюзни организацей организаторски болх ясаа хилар бахьан долаш республика бӀарча хьайбача 5 шера 6 эзар саг шера дукхагӀа хинвац вай.

Цунах цӀенхаьтта выводаш е а коммунистически къахьегама тӀехьара яхье болами вӀаштӀехьбоаккхача нийслу кхоачамбоацарам дӀадахара тӀадерзадаь гӀулакхаш чакхдаха а деза облсовпрофо, профсоюзий обкомаша, райкомаша, группкомаша, ФЗМК-аша.

Доклад яь ше воалеш нох. Сидельникова тешам лу КПСС обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумая Министрий Советая В. И. Ленин вахьа дийнахьа денз 100 шу дизара баха боаггӀача тайпара накъабахарах пхе шера план хана̄л хьалха кхоачашъяран шоаш тӀаьйцача декхарех республика къахьегамхой лоархӀабергхиларах.

* * *

Доклад бистехьача этгара хьалха дош лу Грозненски химически комбината № 133 болча цеха воаххагӀволча аппаратчика А. Кузнецова. Цо белгалдьхар комбината коллектива дахьа толамаш. Уж дог гӀоздоахаш да. Комбинате шерра боаржаб коммунистически къахьегама тӀехьара болам. Цо торо хилийтай къахьегама оасарле лакхье, къахьегама дисциплина тоае, тӀаьйна социалистически декхараш кхоачашдарах бола бехктоккам лакхье, арахеца продукци дикагӀа хилийта.

Партийни, профсоюзни организацеша дика кулгалду социалистически яхьа. Ханнахьа итогаш ю, уж шерра дӀайовзийт, хьалха латтарий сий лакха лоаттаду, коммунистически къахьегама принципашта пропаганда ю.

Комбинате дукха ба коммунистически къахьегама ударникаш, хӀаьта из цӀи яккхара къовсам лоаттабу хӀара пехе. Коммунистически къахьегама тӀехьарча болаье чоагӀа доархӀаш болаш да технически прогресса делцай. Цудукха комбинате дикка торо ю рационализаторий болха.

Нох. Кузнецова ший къамела бистехоалаш белгалдаьккхар, коммунистически къахьегама болама къаьстадаь долаш дукха проблемаш денлаш долга.—Цу гӀулакха торме а ена, — аьлар во.

«Красный молот» яхача тха завода коллективо, — аьлар аьшкаьтьера, коммунистически къахьегама ударника В. Вербицкие, — доккхий декхараш тӀаьйнад В.И. Ленин вахь 100 шу дизара сийна. ТӀаьйна декхараш толамаш кхоачаш ду. Яьрзача социалистически яхье хьалха латт коммунистически къахьегама ударникаши коллективаши. Цар сийленца лелаю из еза цӀи. ХӀанз тха заводе из цӀи лелаеш а ши цех, 5 участок, 14 бригада, коммунистически къахьегама ударник яха цӀи лелаю 909 сага. ТӀатӀа шерагӀа баркам латт коммунистически къахьегама тӀехьаре болам. Цуна юкъе дакъа лоацаш ва хӀанз эзар совгӀа саг, 33 бригада, 30 участок, кхоъ цех.

Хьокхаме къахьегаш бригадаш кӀезига яц заводе. Царех я № 3 болча цеха В. Абрамова кулгалду слесарий-сборщикий бригада. Коммунистически къахьегама цӀи яьккхай во, хӀаьта Советий Ӏаьдала ах бӀаь шу дузача хана «Октябрь 50 шера кӀерагӀа бригада» яха цӀи а еннай цуна. Шоай мухьар долаш а бригадо арахеца продукци. Укх ворхӀ шера яхье рекламаци хиннац. Цул совгӀа бригадана бокъо еннай царадаш дӀахьувла а.

Завода коллективо дегӀаккхувла хьалхарча коммунистически субботникий сийлен традицеш.

Дукхахча бригадаша, участкаша тӀагӀертта къовсам лоаттабу В. И. Ленин вахь 100 шу дузача денна накъадолхаш коммунистически къахьегама коллектив яха цӀи яккхара тӀехьа. Шеко яц, — боах В. Вербицкие ший къамьла бисте долаш, — завода коллективо Ленина юбилейна сийна тӀаьйна социалистически декхараш сийленца кхоачашдергдалара, коммунистически къахьегамо болаш тӀехьара мугӀараш сов а доахар.

Трибуна тӀа ва МалгӀобекерча къаьнагӀвола мехкдаьттахо, Социалистически Къахьегама Турпал (хӀанз пенсионер) Ф. Л. Колесников. Лоацца дувц цо хьалха дӀаяхача хана хинначох юхе мел хувцаденнад мехкдаьтта доахача промыслашкара гӀулакх. Дукхача халача балхашта механизаци яьй, мехкдаьтта дукха дукхагӀа доахк.

— Сийлахь-боккха Даймехка тӀом лаьттача шерашка бохаль дӀаяьккхар со болх беш хинна В. И. Ленина орден лелаю цхьоалагӀа промысел. Юха метта оттае езаш хилар хӀара скважина. ЧӀоагӀа хала ца яр из. Тоаш бавор социалисташ, балхаой скважинашта ремонт еза чӀоагӀа эшаш бола оборудоваце. Геттара кӀезига дар хьадоаккха мехкдаьтта. Из бахьан долаш «Ӏаьржача доша» хӀара килограмма учет лелае езаш хулар. Цхьабакъда лоакхача хана юха метта оттайер болаш эрриге скважинаш, хьадоакха мехкдаьтта алсамдоаккхаргдола предприятеш сихха производствена дӀаьекхахьа болайр.

Социалистически яхье хьалха латтарам, коммунистически къахьегама ударникаш дахьъала а бувцаш, дӀадоладир ший къамаьла Грозненски горнизона сержанта нох. Рябченков.

Грозненски гарнизона бӀухоша берригача советски къахьегамхоша санна социалистически яхь боаржаьй В. И. Ленин вах бӀаь шу дузача денна сийленца накъабезаре. Лакха толамаш доах тӀемех политически кийчо еча. Социалистически яхье вьюнача гарнизона подразделенеша доаха къахьегама толамаш дог гӀоздоахаш да. Гарнизона бӀулоех хӀара кхоалагӀвола бӀухо тӀемех политически кийчон отличник ва. 70 совгӀа процент бӀухой спортсменаш, разрядникаш, адесни специалисташ ба.

Укх тӀехкьарча хана гарнизона бӀухоша тӀема дисциплина толхаь моттиг цайсъеннаш. ХӀара бӀухочо конспекташ а оттаь Ӏомаяьй В. И. Ленина 4—5 произведени. Дика вӀаштӀехьданнхад гарнизоне ленински зачеташ дӀаялара гӀулакх а. ДукхагӀвола бӀухой дешаш ба партийни комсомольски просвещене школашка, Марксизма-Ленинизма университете.

Ца хаддаш бувзам лоаттабу оаха городе тайп-тайпарча предприятешца, организацешца. Оаха шефство лелаю школашта, профессионально-технически училищашта. Деша даха хе боацача берашта юкъе а дукха кхетама болх бу бӀухоша. Шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдергхиларах уж а лув чакхдоалийт по шай къамаьл.

Трибуна тӀа ва Грозненски локомотивни депо машинист В. Сальник. Воай къахьегамиа,—аьлар во,— вай горгакхувл коммунизм. Цудухьа ба из сийлахьа. Коммунизми къахьегами къоастаде йиш боаш дац. Цудухьа геттара чӀоагӀа лоархӀаме ба коммунистически къахьегама тӀехьара болам. Из цӀи лелаяр дохкха сий да. Тха депо 365 коммунистически къахьегама ударник ва. «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цӀи лелаеш я ши цех. Тхо дог тешаш да дукха ха яьа лахьа тхоай предприятена «Коммунистически къахьегама предприяти» яха цӀи лургвахарах.

ДӀаво нох. Сальне дува В. И. Ленина 100 шу дизара сийна тӀаьйца социалистически декхараш мишта кхоачашду коллективо. ХӀара болх депо тӀагӀертта къовсам лоаттабу къахьегама совгӀаташна юбилейна накъабезаре. Толамаш дог гӀоздоахаш да. Депо коллективо сийлахье хьалхарча коммунистически субботникий традицеш.

Депо болхлоша чоагӀа терко ю производствени эстетика балха юкъехьаьа. ЦӀенду кхоана болх бу моттигаш, массиаха гӀалаш йоагӀ! Депо хьадийлад Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тӀем тӀа байнача депо болхлой цӀераш тӀайола мемориальни доска. Торжественно накъабоах пенсе болхараш, кагирхой хьалхибу даьй сийлен традицешца.

Оратора белгалдоаьх дӀаяхача замах юкедисача нӀрчача гӀулакхашца тӀагӀертта къовсам лоаттабе безаш хилар, хӀана аьча коммунистически къахьегамо дӀадех махка совзийн лаха хилар.

—В. И. Ленин вах бӀаь шу дизара сийна тӀаьйна социалистически декхараш хана̄л хьалха кхоачашдара хьинар кходац тха коллектива, — аьлар «Старогрознефть» НПУ кхоалагӀча промысла заведующе Г. В. Шамилева. Бихь бетта планал совгӀа даьккха «Ӏаьржа дошув» 1850 тонна газ 534 эзар кубически метр я. Планах дахьрхӀачул совгӀа пачхьалкхенна кходиьд цу юкъа 14 эзар сом.

Тха промысле тӀадетталу мехкдаьтта ерда меловй скважинаш болх бе болакийтара чотах довккхаш да. Къаьстта дика къахьег мастераш ях. Брекнев [illegible] коллектив [illegible] ШӀе [illegible] хинна на Ӏеш [illegible] промысле [illegible] фон- [illegible] да скважин [illegible] геологически режимах болх байтара дукха балхаш де дезаш хул тхо. Ханнахьа чакхйбох геолого-технически мероприятеш, дика ю скважинашта ремонт. Лаьттан кӀалха скважинашта ремонт дзим дикеи тӀехдинех ю мастер А. М. Федулов керте латтача ремонтникий бригада.

В. И. Ленина юбилейна накъабахара тӀаьйна социалистически декхараш толамца кхоачашду В. Д. Петухова кулгалдеча нефтепарка болхлоша. ХӀара дийнахьа буси дӀадохийта мехкдаьтта 5 эзар совгӀа тонн я. [illegible] насосашта [illegible] болх [illegible] коллективе.

Укх тӀехкьарча шерашка дукха балхаш ду оаха мехкдаьтта тӀоачашкара [illegible] хьадоагӀа хий юха тӀоачашка чу а уйитташ хьадоаккха «Ӏаьржа [illegible]» совдеккхара. Хьалха цу хих [illegible], из бахьан долаш бӀехйоа бассейнаш, хин.

Ленински къахьегама вахте латтача промыслошкахьа дика вӀаштӀехьбаьккхаб шоай болх. ХӀара участка, бригада коллективаш хозрасчетах болх беш а. Из бахьан долаш дикагӀа пайда ю материалах, оборудованех, транспортах, болхлох. Массийолча бригадашка учет лелаю хӀара дийнахь дӀаяйдитача материалий. Планированен экономически стимулированен кердача системах болх беча хӀара болхлочо чоагӀа къовсам лоаттабу дукхагӀа дахьара, цунга тьехка лакхагӀа хул материальни поощрене фонд.

Оаха дика цхьалду къахьегама оасарле лакхъяра технически прогресс яри болхлой квалификаци лакхъяра чоагӀа лоархӀаме хилар. Соахка мехкдаьттахоша шоай квалификаци лекхйир. Цул совгӀа 26 болхло дешаш ва техникумашка, институташка, болхлой сайрийнарча школашка.

Тха коллективо дийтӀаьха шерагӀа боаржаен латт коммунистически къахьегама цӀи яккхара яхь. Яхье бахьнача мехкдаьттахоша толамца кхоачашдергда хьалхашка латта социалистически декхараш.

Къамаьл ду ВЛКСМ обкома секретара С. Кериева. Цо белгалдьаькхар коммунистически къахьегама ударник яха цӀи яккхара тӀехьа нийна яхье дакъа лоацаш 33000 кагий нахи мхекарий хилар. Республика кагирхоша хьал а кхоаб дегӀа а кхувл болхлой классей колхозни ахархойи сийлен традицешца. Республике гӀоръяьна я крекинг-завода А. Островске цӀерагӀча установка, ВЛКСМ XV съезда цӀерагӀча Грозерча станце смена, «Электроинструмент» яхача завода сборочни цеха бригада коллективаш, иштта кхы а. Цар сийленца кхоачашду хьалхашка латта декхараш.

Кагирхоша хьинаре дакъа лоац технически прогресс еча. 4 эзар совгӀа кагий нахи мехкарийи ба рационализацеи изобретательствей болама юкъе. Къонача рационализаторашa дӀадахача шера 3000 совгӀа рационализаторски предложении еннай, царех 2 миллион сом совгӀа пайда баьннад.

Республика кагирхоша «Ленински юбилей тӀаххоачаш — пхе шера план» яхача девнах къахьег. Комсомольски организацеша чӀоагӀа терко ю производства эффективность лакхъяра, арахеца продукци тӀехдика хилийтара. «Красный молот» яхача завода комсомольцаша шоай мухьар долаш продукци, дӀателара тӀехьа къовсам лоаттабу массехк шу да. Дукхачарго цу тайпара мухьар долаш да.

Завода производственно-экономически хӀара шера конкурс ю рационализаторски болх дикагӀа вӀаштӀехьбаккхара. Профессех болча яхья юкъе а дика дакъа лоац завода комсомольцаш.

Коммунистически къахьегама тӀехьарча болама торо хулийт производства технико-экономически хьоахамаш тоаде. Комсомольско-кагирхой бригадаша, звеньяша творчески планаш уттаю продукци хьаяккхарга дӀадодар лохдара, техникахи оборудованехи дикагӀа пайда эцара, машинайи механизмайи ремонтах хи дӀаьхьара.

Дукхача комсомольски организацеша дика вӀаштӀехьдаьккхад экономически дешар. Эзараш къона болхлой, колхозхой дешаш ба экономически кружокашка, коммунистически къахьегама школашка. «Гипрогрознефта», «Горскнефть» НПУ, Ачхой-Мартана районерча «Лермонтовский» совхоза, иштта кхыча комсомольски организацешка вӀашагӀъехкай къонача специалистий Советаш. Цар дукхха болх бу кагирхошта юкъе. Ӏилманех техникин карегӀдахьинарашта пропаганда ю.

Нох. Кериева иштта белгалдоах балха юкъера кхоачамбоацараш, уж дӀададахара де дезараш. ТӀаьйна юбилейни декхараш кхоачашдара,—боах цо, — чоагӀа поккъостал дергда де- [illegible] зачета комсомольски организацешта хьалхадола доккхий декхар латт кагирхоша [illegible] езаялийтара, къахьегама дисциплина тоаяра, къонача болхлой технически [illegible] лакхъяра дахьъе.

Ший къамаьл чакхдоалаш С. Кериевс тешам лу республика комсомольцаши кагирхоши коммунистически хьисапе къахьега а даха а ха кхоберг ца хилараь.

Укх шера цӀенхха ца хиннача тайпара хьинар яйденна я водопроводно-канализационни боахама коллектив, дувц мастера Т. А. Тесевича. В. И. Ленина юбилейна накъаяхара тха [illegible] социалистически декхараш тӀаьйцад пхе шера план 1970-ча шера 7-ча ноябре кхоачашъе. Уж декхараш толамца кхоачашдергхилар кхьагӀа хьахьокх доахача къахьегама толамаша. Цхьа шу дӀадахийтадац пхи шера план тӀехкхоачаш из еш. Пятилетка дӀадахача кхаь шера планал совгӀа боахама болхлоша кхо миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхоьй. Рационализаторски предложенеш производстве юкъехьахьарах кходаь ахча 11 эзар сом да. Берригa я пачхьалкхенна планал совгӀа баь пайда 196 эзар сом да.

Городе бистошка бахача наха эша шола хий боарамах Ӏалаьмдара 5 километр водопровод йиллай тха коллектива. ХӀанз хьалхьъ бовлаш латт Старопромысловски канализационни коллектор.

Тха ерригача управлене яхай, участкай коллективаша къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама сийлен цӀи яккхара. ВорхӀ участкай коллективаша хӀанзлехьа из цӀи ешай, хӀаьта коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи лелаю 183 болхло ва.

Городе бахача наха гӀулакх дикагӀа тхоа хьалхашка латта вертгаре лаьхар. Тхоай наха ца кхобаш тоаа къахьегар бахьан долаш цу дахарех дика лоархӀаду тхо. Укх тӀехьарча шерашка шеда хица Ӏаламбай оаха Мичурина, Катаяма цӀерагӀча посёлкашка, Октябрьски районе баха къахьегамхой. Уж балхаш кхоачашдеча хьалха латт коммунистически къахьегама ударникаш нох. Аванесов, Прайнак, Гвоздова, кхы дукхха бараш.

ТӀаьйна доаккхий социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах дог тийша я тха коллектив.

Дош лу Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхоза бригадира В. Зелимханова. Коммунизма материально-технически база хьалъеча дизза дакъа лоацар дукха хӀара шера доаккхий социалистически декхараш тӀаьйду баьхадараш кхедаеча тха коммунистически къахьегама бригада, хӀаьта шерра уж толамца кхоачашьа а ду оаха, — аьлар из. 1964-ча шера енар тха бригадана коммунистически къахьегама сийлен цӀи. Цу цӀеро дукхагӀа дӀалехилга кхета а деш, кхы а дикагӀа къахьега болелар бригада. Социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах 1969-ча шера памятни вымпел а луш, ахчан премия хьожайир тхона.

ДӀадахача шера дика тӀаьйбаьчийр бригада пачхьалкхенна план. Заданех цаьхха ежаш хинна товарни продукци 175 эзар сома мехьа йоацаш, яьккхар 240 эзар сома мехьа хилар. ХӀара гектара тӀара чуйина бьаьцадараш 281 центнер, помидораш 402 центнер яр, хӀаьта хӀара гектара тӀара чуйица шекара свекла 418 центнер хилар. Иштта дика хьайкъар сом, кхыйола культураш. Продукцина дӀаьодар лохдаран пачхьалкхенна баь пайда 56 эзар сом да.

В. И. Ленина вах 100 шу-дузача денна, сийленца накъанхара пхе шера план дихь шера кхоачашбе социалистически декхараш тӀаьйцад оаха. Балха итогаш йоаа гучаденнад, уж декхараш толамца кхоачашдеш хилар. Дихь шера план кхаь шера кхоачашбеш а яь, хӀанз тха бригада 1970 шера чотах къахьегаш я. Укх шера 7-ча ноябре пхе шера план кхоачашъергья оаха. Из да бригадерча болхлоша В. И. Ленина юбилейна кийчду къахьегама совгӀат.

Тхоай торонашца а хьежа, бригадо лаьрхӀад планал совгӀа пачхьалкхенна 5 эзар центнер ялат, 5 эзар центнер бьаьцадараш, 18 эзар центнер шекара свекла чуэца. Цудухьа тӀадаьнача ялата, бьаьцадарашта дика доал ду оаха. Къаьстта дика шоай болх вӀаштӀехьа а бьаккха хьинаре къахьег тха бригаде Муслуев Вахас, Айдамиров Вахас, кхыбараш керте латтача звеноша.

Ший къамаьл чакхдоалаш шоай бригада цӀерах дош делар ца дӀахо бодача хена кхы а дикагӀа къахьега.

Трибуна тӀа ва «Грозпромстрой» треста СМУ-4 каменщикий бригада бригадир Ш. Хадиков. Тхьа шу совгӀа ха я тха бригада вӀашагӀъехьа. Цхьа шу дӀадахийтадац цайн тӀехкхоачаш из ет. Тха каменщикаша хьалдетта цӀенош бӀарчча кварталаш я, иштта дукха хьальей промышлени объекташ, берий бешаш, кхыйола учреждененаш.

Тха болх ритмично дӀабодаш хургвара вертгера балхаш да къахьегам нийса вӀаштӀехьбаккхар, балха хана механизмех баьза пайда эцар, хиннахьа эша материалаш хьатӀакхьахьар, шин сменагӀа каменщикаш болх байтар.

Къаьстта дика болх бу ленинеца къахьегама вахте эттача бригада каменщикаша пятилетка дихьагӀча шера. Хьалхарча бихь бетта задани 183 процент кхоачашъяьй бригада. Совхка бӀарчча шера 6 эзар кубически метр кирпичах пенаш дир оаха, хӀаьта укх шера дукхьал бихь бетта оаха дӀаяьйта кирпич 3063 кубически метр я. ЦӀеноште юкъе соалха ехна боаккъаш 6152 квадратни метр яр. хӀаьта укх шера дукхьала бихь бетта ужжал боаккъаш еххай оаха. Цу масалаша хьахьокх мел хьинар айденнад укх шера бригадерча гӀишлошъерий.

КаратӀдаьнначох кхоачамбаь Ӏаш я тха бригада. Укх юкейисача хана, шу чакхдаллехьа хьалдетта дахкха лаьрхӀад оаха 70 квартира болаш 129 квартира болаш ши цӀа. ЦӀеношта юкъе боаккъаргьа 7713 квадратни метр Ӏоакхьаш. Шера план укх шера 7-ча ноябре кхоачашъергья оаха, — аьлар, шай къамаьл чакхдоалаш нох. Хадиков.

На снимке: (слева направо): А. Б. Булгучев — МалгӀабекерча тйка заведующий, У. А. Богатырев — «Экажевский» совхоза тракторист, Ф. Л. Колесников — персональни пенсионер, А. Б. Албогачиев — «Экажевский» совхоза воаргонаш кхеер, М. Я. Яхук — «Малгобекнефть» НПУ 1-ча промысла заведующий, В. Бузуркиев — малгӀабекерча транспортни контора слесарь, М. А. Белиева — «Малгобекнефть» ОРС-а болхло, В. К. Романко — «Малгобекнефть» НПУ ОТБ [illegible] инженер.

В. И. Ленин вина бІаь шу дузача денна сийленца нахъабахара тІанийца социалистически декхараш кхочушдара коллективан сарцагІйоахаш, дукха балхаш даьн профсоюза групповой комитето, партийни организацеша, предприятей, цехий кулгалхоша цхьана. Иа бахьан долаш ахе бетта план толамца кхочушдъе «Малгобекнефть» НПУ дукхагІйолча коллективаша.

«Малгобекнефть» межкхаьтта промыслови управлене групповн комитете 19 местнии цеховии профкомитет я. ХІара комитете чІоагІ а хь болх беш я социальни страховане, производственно-массови балха, культурно - массови балха, кхы йола комиссеш. Царел соагІа хІара участкен бригадех профактиваш я тха. Цар хакъа да лоацам цхьаьхха производственни а е быта а дешаш къасталац бригадашка, участкашка. Профгруппай болх дикагІа дІабода нагахьа санна цар цехий е участкий мастерашца айхха бувам лоаттабеш хуле. Профгруппашца айхха бувам а лоаттабеш лакха къахьегама толамаш доахчарех я мастераш М. В. Торий, Х. Г. Назадзе, В. В. Шмелев, Д. П. Бычков, С. Тебоев, В. Маннов, А. Трегубов керте латта межкхаьтта хоаха бригадаши мастера И. В. Шашова кулгалду буруш детарий бригадаш.

ЧІоагІа йоахо я профсоюза групповой комитете профактив профсоюзни балхах кхетадеш. Профорганий отчетадій хоржамании хиппачул тІехьагІа семинарски занятеш хиннай. Цига ер шу доладелча гІоне шоай знанеш лакхъьай профактива 300 белхлочо.

Предприятей профкомитетий балхий опыт дІо-юза йовзийтара профсоюза групповой комитето васт-каста ладугІ ший цеха профсоюзни организацеша дечa балхех долча хоамашка. Царех наІ худ ший болх лакхача боарам

ПРОФСОЮЗНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ БАЛХА—ДУКХАГІА ТЕРКО

тІа ледабеш, хІаьта вож из болх вІаштІехьбаьккха. Иштта гучадоаких цар болх из вІаштІехьбаьккхача цеха коллектива хьалхашка латта керттера декхараш, болх всала ледара бахьнаш. Ийслу кхоачамбоашараш дІалахара хьадиа йола мероприятеш белгалйоах. Лакхе ма аллара профсоюза групповой комитет хьежай укх шера транспортни контора, ОРС-а, П-ча межкхаьтта промысла, электромеханически цеха, кІоарга бурув деттача контора профсоюзи организацеш балхага. Иштта из комитет хьежай В. И. Ленин вина бІаь шу дузача денна сийленца нахъабахара тІанийца социалистически декхараш иштта кхочашду, коммунистически къахьегама шихлоаца иштта болх бу, иштта хилла.

ЧІоагІа лоархІаме да профсоюза меттигера е цеховой комитетана шоай профактивана практически новкъостал а деш балхаш дар. Из болх дика вІаштІехьбаьккхаб хьан межкхаьтта промыслови комитеташ. Цхьай профактива новкъосталца цар чакхъьаккхар бригадашка, участкашка, гейтара атитнир кийчъяра хьажара конкурс. Цул тІехьагІа ерригача профактива дакъа а доаццаш межкхаьтта промыслай профкомий заседане дийцар иа деш.

Тха межкхаьтта промыслови управлене профсоюза групповой комитете я 11 даим болх бу комиссех. Группкоме мел хулла дешаш цу комиссе дакъа а лоацаш дувц. Масала, торговленеи юкъарча кхачанеи тІахьожам лоаттабеча комиссе (председатель А. М. Пендутии) ший отталча [illegible] хьежжа тІахьожам лоаттабу торговле предприятешка, общепита предприятешка беча балха, торговле болх тоабара, къахьегамхошта дикагІа гІулакх дайта сарцагІ йоах цар коллективаш. Иштта комиссеша новкъостал ду хаинахьа общепита предприятешта ремонт яра, кхьдола балхаш чакхдоахача.

Профсоюзни организацешіа дика вІаштІехьбаьккхай управлене массайолча участкашкара коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара ларда ях. Укх шера цІаьхха а вха гІоагІйир коммунистически къахьегама сийлен цІи кхаь промыслана, 51 бригадана, участкана, хІаьта коммунистически къахьегама ударник яха цІи чІоагІйир 1216 белхлочоа. Тха управлене болх беш мел вола саг из сийлен цІи яккхара ахье а вальна къовсам лоаттабеш ва.

Профсоюзни организацешіа чІоагІа йоахо я белхлой квалификаци лакхъяра а. Из хьаьких укх масалаша: дІадахача шера шоай квалификаци лакхйир 79 белхлочо, хІаьта керда балха гонзал карадерзайир 141 - белхлочо. Царех 115 белхлочо «Малгобекнефть» НПУ предприятешкен 26 белхлоче лешара курсовой комбинатеи я еш. Цул соагІа дІадахача шера шоай квалификаци лакхйир 24 инженерно - технически белхлочо. гІулакхерча вайна.

ХІанз профорганизацешъ боахаша кулгалхоца, керттера терцам тІабахийтаб «Малгобекнефть» межкхаьтта промыслови управлене коллектив В. И. Ленин вина 100 шу дузача денна сийленца нахъакхийтара.

Ш. БУЗУРНИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ профсоюза групповой инструктор.

ГІИШЛОШЪЕРИЙ КУЛГАШЦА

«Севкавстрой» треста пхелагІча гІишлой - монтажни управлено белхлой хьалъаьй болча браха Шаьла, 19 балха моттиг йола шоаза вІаштІаръе универмаг. Цух соагІа лига хьалъеш я дийнахьа буск 2 бІаь эзар декалитр йий арахацаргдола йий доакхха завод.

Урус - Мартане хьалъеш я торгови центр, укх шера болх дІабелабергбола бІаь тонна чуйола холодильник. 25 балха моттиг йола шоаза вІаштІаръе универмаг. Ие санна холодильник хьалъергъа городе Назране а.

Карабулакская, Серноводская, Червленная, Гребенская яхача станицашка, Яндаре, АтагІа, кхычахьа хьалъергъа чайхан. Шелковская яхача станице хьалъергъа бІаь сага хІама даа моттиг йола кафе - ресторан. Йоккхача Ачалуке — вышкабетонах столовая. Цул соагІа Грозне консерви завод йолча районе хьалъеш латт дийнахьа буса 350 эзар декалитр хий араханаргдола [illegible] болабеш доана маларах арахеца цех.

П. ВТОРИН.

НОРМАШ ТІЕХКХОАЧАШЪЮ

Товарни продукци арахецарел продукцена реализаци ярел пхе бетта план хана хьалха кхоачашъяй ленински къахьегама вахте отталча Грозненски мебельни фабрика коллективо. Хаккхедьа ялнь бетта четых реализаци ер продукци 61 эзар сома мехьа а. Социалистически ахье хьалха латт ия. Вахринеен. Ианичкинен бригадаш.

З. ДОШУХАНОВА.

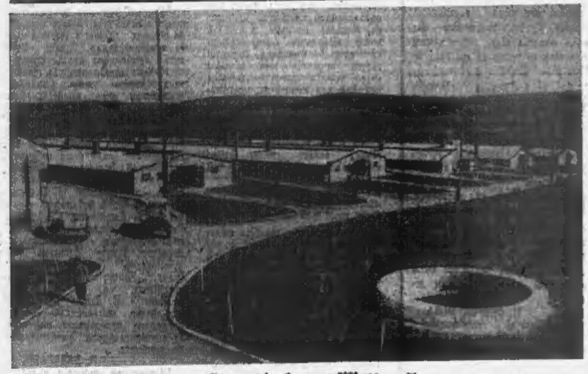

Молдавски ССР. «Межколхозоткорм» яхача Комратски районни объединене хьакхарч кхоабача ферма хьайбаш лелайдераш толаме кхочашду шоай декхараш. Укх шера бинь бетта цар 9000 хьакха йорста в тІа, 5827 центнер дулха тьакхай — лаьрхІа хиннaчул дикка дукхагІа. Дулха центнер яккхарга боахама 62 сом дола.

СУРТА ТІА: хьакхарч кхоаба [illegible]ма.

Н. МАЙОРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДРВ. ХАНОЙ. Электросварщица Нгуен Тхи Хоа—къахьегама ударница Лонг Биен яха махка мтара доахкагІдоаш тІай медалотхеттадаш турпала къахьегама духханхьх цаІ я из. ЦІоча хи тІа гІолла тийоча тІаь дІоахаш 1880 метр да.

В. Соболева сурт.
ТАСС фотохроника.

ІАЛАМИ САГИ

ДІахьийн тайп-тайпараш да вай Нохч-ГІалгІайчен Іалам. Хьуншка, шоврача ареншка хул акха хьакхаш, иосулаш, сарч, цІе цхьогаш, пхьагалаш, зорсакаш, фазанаш, кхокарч, из тІа лелё тайп-тайпара олхазараш.

Дикка йийбай акха хьакхарч Сунженски, Ачхой-Мартане, Урус-Мартане, Советски районашка. Ебаш я Урус-Мартане хьуношкара бІарамдуаргаш. Уж акха хьайбаш дебаваран лорадаран 53 эзар гектар чулоацаш йиъ заказник хьй. Старосунженски, Парабочевски, Советски, Ведено заказникашка чарелаьа дайтаь.

Шелковской районе цхьа эзар гектар хи йоха йолча «бударе» яхача Іам тІа эза болче акха белбашкашцІа, ихьматтал гІеллаш а йолаьй. Вай республикерча Іамашка, хиша сазан, карп, щука, лещ, сом, форель, кха чхьарий хул. Уж чхьарий лелаеча хии тІехшо 230 гектар дІалоац. 1967 шера вай республикеа цу хишера лаха 870 центнер чхьаьра баьмар. ХІаьта укх шера 1200 центнер чхьаьра бамза лорІ — дукхагІдолча декъа лерналья карп, сазан, ка[illegible].

Вай республика лаьтах 20 процент дІалоаш чІоагІа хьунарш, цІагІа поаттаю хІаьнаш, музыкальни инструмент еча нана хьунана.

ТІеккьарче шерашка 14,4 гектаре тІа тайп-тайпара хьуна культураш дІайийнай. Цул соагІа дукха ба[illegible] дай 11,3 гектаре тІара хьу юзаметтгоаттара.

Хьунаш йоаша моттигашка 1962 шера деха 4500 гектаре тІа сомий гІалнаш огІай, дукхагІдараш боча бІараш а доаш. Юкъ-юкъьере йоаьенне гелнаш дІайохаш хьунаш цІентъай.

ДІаьо в дукха балхаш да даа дикача фух йола гелнаш дІайогІаш хьунаш тоабара. ДІаьо дІадаьа деза гІомараш йолча аренашка, ассоме моттигашка гелнаш дІайогІацгат. Реконструированна а еза кІезигача мехьерча кІотаргашта.

ТІехьарча итт шера 15,5 эзар гектар хьунашка гелнаш дІатІеегІай, укх шера 2500 гектар хьунашка тайп-тайпарча фух гелнаш дІатІайогІаргъа, царех колхозий совхозийи лаьттшкара гІум дІа ца кхьалуйта цхьа эзар гектара тІа е йогІаш.

Дукха балхаш ду республика хьунаш лелавраша гІум дІа ца кхьалуйтара. 7176 гектара тІара гІумараш чІоагІъеш гелнаш огІай Наурски, Шелковской районий лесхозаша.

ХІанзалца хьу ца хиннача Серноводск курорта гонахьарча гунаш тІа хьуна культураш дІайийнай. Цхьабакъда, декоративни гелнаш юз а дІатІайийна лорае еза.

Грознена юхе дендропарк йиллай. Цу чу хІанзале ши бІаь тайпарча фух гелнаш я. Керда йиллача городской лесхозе из бола дІаэа лоргба.

Советий Іаьдал оттача деза республика совхозашкеи колхозашкеи чІоагІа дагІаьхьай юкъара сомий бешамаш. ХІанз цхьайтта эзар гектар дІалоац цар, хІаьта царех сом лун 3600 гектар гІорта а. ЦхьабакъдІа Іалаьмата кІезигІа ба цу бешамашкара боаккха сом. Юкъара лаьрдІача дукхача шерашка цхьан гектаре тІара боала сом 22,9 центнер мара бац.

Дукха ка йоацаш вай республике вІашагІъеллай лаьрхІа йола сомий-номарий эха совхоз. Уж тІехьал рентабельни а. «Южный» яха, Мичурина, Орджоникидзе цІерагІча, № 3 йолча сомий бешадерий совхозашка 1966 шера гІурельа деха номареш ебее болабеннаб. Колхозий совхозий бешамашка дукхагІа дІайогІ хІанз «Ранет Симиренко», «Бойкин» яхача тІехьагІа кхачача фух бола Іоша, хІаьта «Грушевка», «Пепинровка» яхача дукха ца бацаш сика тохкача фух бола Іоа дІа ца буаш хана соцабеъб.

Вай республикерча Іалама рузкъа сохдакхара да дезаш дукха балхаш да. ХІара шера 30 эзар центнер бингъа хьоаса бола тхан итт эзар тонн дулха доакхе бурунаш шеръера ареншш лоаман дахьгІенаш тІехьа цІе тетташ тоа еза, хьейбацха эше растительность дукхагІа дІаь еза. Лоамий мелбвлахьрче бесех пайда эцаш карликовни ах каранковни сомий гелнаш дІаера балхаш дІадолада лерІ укх гергарча хана.

Грознена гонахьара баьцера заьцтин зона шерьергба, йолеш яр лорэ а еш. Фо цІенде деза кислород дукхагІа хилийтарца.

Уж а кхыдола а декхараш кхоачаьде декхарийла я Іалам лорадара захон лороде деза общественность.

Х. МАХМАТАРОВ,
[illegible]

ХЬИНАР АЙДЕННА

Дика къахьегама толам баькхар укх деношка «Старогрознефть» межкхаьтта промыслови управлене электромонтажни цеха энергетикаша. Графикал 4 ди хьалха электроэнерги хІоза дер кастта. Болх ба йолайургІйолча Хаьи-Юрт № 60 яхача эксплуатационни скважина.

Дика къахьийтар из толам бoaкийхаш электропередачай лини хьалъеча Ибрагимов ІэИса керте латтача бригада. Лоаццача хана ха, шоаш кІаьлденна хилари тервал из деш 70 соагІа хахчан опораш а отталь изолятара тІа хьатІатохахабер цар хІоа милъ йола электропровод. Уж хала балхаш деча дика къахьийгар бІоагІий уттадича трактора тІа болх беш волча Фролов Виктора, газоэлектросварщика Дуликов Степана, Ларионов Петр керте латтача монтажникий бригадас.

Энергетикаша шоай болх чакхъбаьккхаьро тоъ хилийтар лаьттал телаш техкарашка шоай болх 4 ди хьалха хІаболабе. ХІаьта энергетикаш Хаьи-Юрт 63 яхача тохкина скважина лаьаьІа электромонтажни балхашта кийчо ен ба.

А. ТИЩЕНКО.

Доазол дехьара

КПЧ ЦК ПЛЕНУМ

ПРАГА, 29 май. (ТАСС). Тахан Пражски Граде хьайийллар Чехословаки Коммунистически парте ЦК пленум, яхаш хоам бу ЧТК агентство. Иштта пленуме ба КПЧ тІахьажама - ревизионни комиссе членаш, чехски областашка партийни балха хьалхе лелаеш бола КПЧ ЦК членаши секретараши, Словаки КП ЦК Президиума членаши секретараши, КПЧ ЦК отделий заведующеш, коммунисташ — Федеральни Къамани правительствай членаш, парте областной, районни, городской комитетий хьалхара секретараш, партийни кепайоазон керттера редактораш.

Пленуме хьалхарча дийнахьа председателал деш ва КПЧ ЦК Президиума член Л. Штроуц. «ХІанзарча политически хьалера парте керттера декхараш» яха доклад йир КПЧ ЦК Хьалхарча секретара Г. Гусака.

Пленума иштта юнарсъя Москве хургйолча коммунистически балхлойи партей дунен халкъашта юкъерча Совещанена ер йолча кийчъяхк йола информаци организационни дешаши.

Пленум ший болх дІахо беш я.

СЛОВАЦКИ ЖУРНАЛИСТАШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

ПРАГА. 29 май. (ТАСС). ЧТК бeча хоамах, словацки журналистий Союза Словаки кепайоазон беррига белхлой тІахьийхар шоай беррига ниа Чехословаки Коммунистически парте политика чакхъьаккхара гІулакха дІабалара. Братиславе хьаьллахача президиума заявлене тІа йоах, юххара хьал тоадара шоаш бехкхоахаме хилар кхета а деш, кепайоазон, радио, телевидене беррига белхлой декхарийла ба парте правительстван политика хьинаре хьалдаш.

ИТАЛЕРА КЛАССОВИ КЪОВСАМ

РИМ, 29 май. (ТАСС). Да йиш йоаца къахьегама хала хьалаши кІезига алапи бахьан долаш 7 динахьа забастовка ер бола «СМИ» яхача компане ртутни рудникий 150 шахтера цстий, шоайий, бераш хилар сейтан городе Баньоле дукхача наха дакъа а лоацаш хиния демонстраци дІайоладьяраш. Забастовка ер болча шахтерий лелалашка цхьана демонстрацеа юкъе дакъа лоацаш хилар города промышленни предприятей гІишлошъюи къахьегамхой, ахархой, ремесленникаш, хагирхой, студенташ.

ШийттаІагІа ди да профсоюзни болама юкъе хьинаре дакъа лоацарах дІабаьха массехк итташ бола шоай коллегаш балха юхлоттабар, алапи бокъонаш зархІар дІадехаш бола Фолжа яхача города юххерча газови разработкашкара белхлой шоаш балхаш деча моттигашкара дІа ца бевла.

Тривере яхача городелрча «Эрменеджильдо дзенъя» яхача текстильни комбината тІи эзари ах эзари согІа волча белхлоче администрацe керда къахьегама соглашени е ца тІогар бахьан долаш сейхах предприяти дІалаьцай.

Тахан итальянски столице йолленная белхлой штат дукхагІа хилийта, балхах доагІа алапи лакхде, нервах дела бакха ди оттаде гІертаче санитарно - гигиенически службa белхлой 48 сахьта йола забастовка.

ТУННЕЛА ЧУ ЦІИ ЯЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 29 май. (ТАСС). Хатар никхаш хІана хилар самардийнахь Нью-Йорк Нью—Джерси яхача штатаца юкъаш болча машиновкъа. Нью-Йоркерча вокзала «Пенсильвания стейшн» яхача платформах дІахъьоста дІаяха электропоезд цІаьхха летадар Гудзон яхача хи дІалахарча туннела - чу кхьачача. Гаттача туннела чура арабовла моттиг яа кораІоагІаш хиннa 300 совгІа пассажирий кІуро сахуъаш латтар. Царех цхьабараш вагоний корех ара а бувлаш гІаш туннела чура арабовла гІийтар.

РЕЯ ДЕХАР КХОАЧАШДАЬДАЦ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дош яха дувца ший аьнна Эрл Рея даь дехар кхоачашданзар мемфисски судахочи Артур Фокуина. США йерганхь болча ихьха граждански бакъонаш вораьра болама кулгалхо Мартин Лютер Кинг верах бехке вош вола Рей хьалхагІа валлалиа чувалла суд яь вар. Из пригенер хьакхайхалеча хана Эрл Рея аьлар д-р Кинг вер вІашагІделла хІана хиннадап яхаш ФБР директора Эдгар Гувера дувцар бакъдац ше.

Американски дукхача наха юкъе а кепайоазан тІа а дІабаьржаб Мартин Лютер Кинг вейнав вьетнамски авантюраней къеча наьха хьоштаэ бахьан долаш из хьинар долаш къовсам лоаттабеш хиларах из гелла хинлача зуламерча наха яхаш бода темаш. Цу тайшача балха юкъе дакъа лоацаш хинначарех йола бакъдар юха дош дувцача хана Рейга ца дувцийта гІерт американски суд.

«Нью-Йорк дейли ньюс» яхача газета белгалдоаккхаш «накъалара», нагахь санна судага дІан юхадувцийтаре Кинг верах дола бакъдараш гучадаргдар.

Сберегательни кассай болх дІахо тоабара

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советеи облсовпрофеи сецамга хьежжа 16 мае деиа 1 июле кхаччалца сберегательни кассай балхаг общественни хьажар хургиа республикие. Хьажара керттера декхараш да сберегательни гІулакх шерра хІалваннайтар, бахача наха культурни гІулакх дегта Іалашдар, пайда ца эцаш хана мукъа дола ахчаш махкгта дукхагІа сберегательни кассашка чуоар.

Хьажар толаме чакхйоаккхара республика Министрий Советон облсовпрофе республиканск комисси вІашагІъеллай, хІаьта къахьегамхой депутатий районни городской Советий исполкомашта — районни городской комиссеш. Цу комиссеша организационни заседанеш а ди, хьажар мел хургйолча хана лаьрхІа балха планаш чІоагІъяьй. Планаш тІа отталья комиссой членаш масса сберегательни кассе хулга, цар белхлоша беча массово-кхетама балха е, бахача наха гІулакх дегта малагІча хьал тІа да, сберегательни белхлой отчеташ къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомашта юкъара материалаши цар балх дІахо тоабара тІаерзаяь материалаши иштта кийчъяьй хьожаш а проверка елга. Цу тайпара мереприяташ чакхъяхана ертІешкаш лаьрхІаа сберегательни кассаш къахьегамхой быта тІа-тІа дукхагІа юкъеухандаь.

Укх шера хьалхарча квартале дІахо дукхагІа хилар сберкассашка дІадехкаш юха ахчаш а уж дІалехкараш а. ХІанз сберкассаш на улла ахча 100 миллиои совгІа сом да. хІаьта цига ахча улда нах — 187 эзар саг.

Чахача наха Іоаху ахча дукхагІа хилар белгалдоал. Иштта цхьан сага лоархІаш дІадехкача ахчан юкъера бераш лакхбаларца а. Ахкха дІадахача цхьан шера дІалуллаш дола ахча юкъера лаьрхІача 444 сомагара 512 сомага кхоачаш, цу даькъе городашка — 423 сомагара 489 сомага кхоачаш, юрташка — 500 сомагара 570 сомага кхоачаш дукхагІа хиннад.

Юкъера лаьрхІача цхьан сага кхоача сберкассашка дІадехна ахча эггара дукхагІа да Ачхой-Мартана, Сунженски, Урус-Мартана, МалгІабика, Наьсаре, Грозненски, Шелковской районашка.

Терпалде доагІа сберегательни кассашка уллача бахача наьха ахчах хашкъа баахам лехІабалабара пайда эцаш хилар. ХІаьта шоай ахчаш цига доккхераша а пайда худ проценташ кийрпа е кхаж барца. Ахкха дІадахача цхьан шера шоай ахча сберкассашка уллалоча вай республикеча наха хинна пайда 1905 эзар сома боараме ба.

Пачхаьлкхене телаш ду дІадилла ахча кьийда лоаттадара, бІарча хилийтара, ший два аттара хьалха дІалийхахача хана дІадалара.

Городийи юртийи централни сберегательни кассашта бакъо еннай кхьча городийн районийн сберегательни кассашка денйача сберкнижкаех телеграфаца бакъдьчул тІехьагІа [illegible] 100 сомага кхаччалца ахча дІахеца.

Ший сов дола ахча дІадилла уллаллара аттеи пайдаеи форма я иштта сберегательни кассаша паргІатта йохкаши эцаши йола 1966 шерарча Пачхаьлкхен 3 процентах чурча кхаж боагІача заема облигацеш а.

Заемах йола доход дІатед бенача кхажа хьесапе лелаш яьбхкача ерригача ханах юкъера лаьрхІача шера 3 процент а долаш. Заемах кхаж боагІа тиражаш драйоах шера 8-за е хІара цхьа бутт ах бутт массаза бенд.

Кхаж баьна ден доахнага хІара тиражаца дукхагІа хул. Сомаха, масала, Нохч-ГІалгІайчен заем лелаерий 260 эзар сома гаргга кхаж бера. Цудухьа цхьа бахьан доашаш ди 1968 шера сберкассаша 629 эзар сома мехьа заема облигацеш ехка хилар. ХІаьта укх шера хьалхарча квартале — пленагІа лаьрхІа хинначул 343 эзар сома дукхагІа.

Цунца цхьана сберегательни кассай белхлоша хІанз а кассанаьха а найда иший бахача наьха ахча сберегательни кассашка чуозара торонех. Цунна тешал ду укх тайпарча факташа. Республика бІарча, хьанийчача балача наьха 1000 сага лоархІаш 173 вкладчик волча метте. Шаьза районе 36 мара вац. ХІанз а наггахьа мара моттиг йийсдаш курорташка, санаторешка, салоІача цІеношка шоай отпуск дІаяхьа кхьча моттигашка болхача къахьегамхоша сберегательни [illegible] аккредитивех пайда эцаш.

Республика бІарча хьанийчача бахача наьха ахча чуоара планаш сохкеи укх шера хьалхарча кварталеи толаме кхоачашъь йолашвехьа а, иштта отталь пладаш ца кхоачашъьо Наьсарен, МалгІабика, Сунженски районий сберегательни кассаша. Цу тешал ду къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомашеи пачхаьлкхен кредита новкъостал деча комиссешеи сберегательни кассай балх лефтІа теркал ца беш а царна новкъостал ца деш а хилара.

Общественни хьажар дахча хана сберегательни кассий балха чІоагІа тІа тІахьийтина ергана, цар толаме болх бара хьакъа бахаш легІабара шоаш кхоачашьараш къахьегамхой материальни хьал-таро лакхъяраи иовкъостал дергхаш теркал а деш.

Г. [illegible],
[illegible]

МОСКВА. СССР ВДНХ «Профтехобразоване» яхача павильоне хьайийллай керда экспозици — [illegible] юбилейни цкъалойхаш». Цул экспонатех цаІ сурта тІа моана бІаргагу. Из а Латвийски ССР Озола яхача посалкерча № 6 йолча юрта профессионально - технически училища дешархошъ кийчъьеъ обществоведени хьехача преподавателя балха моттиг. Цу чу да дуйса электрифицированни радиотрансляционни картой «ТУ-БОМ» яха радиотрансляционни усилитель, «Днепр-12» яха магнитофон, «Казахстан» яха радиоприемник, «проигрыватель», «ЛЭТИ-8» яха диапроектор йолла астол. Цу тайпара, материал хьехача хана преподавателъна йиш я грамзаписах, магнитни записах, училища радиоузле гІолла еча тематически передачех пайда эца, диафильмаш хьувкха.

Н. Кулешова сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОАНА—ДУНЕН ХАЛКЪАШТА

ЮКЪЕРА БЕРАШ ЛОРАДАРА ДИ

САКЪЕРДАМЕ ДАХ БЕРАШ

МоллагIча производстве болх беча кхалпаьха балха оьсарле лоьхагIа хилийтара йоккхачу дешрхIаме да уж балха белча лана цар бераника дика йIарг кхеабан хилар. Нэ гIулакх дертIа дIаштIехьдаьккха леладу Ведамарча берий беша. Шоьй бераш цу беша дIалеминача ноаной сагета хила безац. Хов царна цIагIа санна бера юкх эпар ухказа долга.

Цlена, лостам болаш, сапаргIата я берий беша. Шиш группана декъаленнача берашна дахим воспитателаш худ.

Деяна-денна шоаш чакхьяха лерхIача мероприятей план оттаоц берий ноаношна дагабуал воспитателаш. Ноанашта дича бакъахьа хетар юкъехьу цу плана. Цу гIулакхе новкъостал ду берий беша дIайолабаь кхетама болх цlагIа дIахо бахьа.

Тайп-тайпара занятеш ю беша берашца. Ухкаж хоа царна сакъердаме фаьлгаш, ухказа Iомалу уж сурташ дахка, пластилинах тайп-тайпара ловзоргаш деш иштта кх. кI.

Белгалдаккха деза ухказа берий терко еш алхха воспитателаш хинна на Iелга. Берий эггара боккхагIа бола доттагIий ба Ведана № 8 йолча школа-интерната дешархой. Шоай дешарах мукъайола за дуккагIчо даьхъе берий беша дIаьхьт цар. Царна иллеш, стихотворенеш, тайп-тайпара хахарш Iомалу боккхагIболча доттагIаша.

уж экскурсешка кхуьа, царна лаьрхIа тайп-тайпара стендаш, альбомаш кийчду.

Дукха ха йоаццаш шоай школе дIа а дига сакъердаме концерт оттадир шефаша бераша. Хаза кийч а даь совгIата делар «Дана хайла мама» яха альбом. Цул совгIа берашка шоашка сурташ а суллейта царца цхьан В. И. Ленина вахарах лаьца цхьа альбома фотостенди кийчъяьй.

Из дерриге а иштта дика дIаштIехьдоал берий беша заведующе Арсанукаева Манашае, воспитателий Сулиева Разитаси, Любава Новранем шоай декхараш дизза кхоачашдендаь.

А. МАГОМАДОВА,
Ведамарча берий библиотека библиотекарь.

Ираз дола хахар.

В. ДЭНСЯКА фотоэтюд.

Лейпцигера воспитательница Нига Шуберта гIулаик деш. Йола зIамига Яне. Йола а берий беш а дIахийсьльй дукха за йоаццаш нерда хьал а ць чура шийтьльлча здаме чу.

АДН—ТАСС сурт.

ДИЗЗАЛЦА ДАА ХIАМА ДОАЦА БЕРАШ

ПАРИЖ. (АПН соб. корр.). Долла хIама кIалтIолла кадаь хулг а доьцаш Немура яхача города (департамент Сен-э-Марн) жандармере управленега дахьийтача письмогара дIаладелар: сов вахл хетар Леьевр яхаш тайпан цIи а йолаш додча марев сесаген зIамига пхи бер дийнах яхаш цу тIа дувцар. Кхы во ба аьнна кетапуш дезал а бацар. ЦIаккха кIоьд ца луш къахьегаш вар дезала да. СалоIача сакъеташка шиф сомий беша къахьегар, соьмий гаьнашта гIулакх дора. Пхи бер дар цу дезала. Доккхагlдар цу хана болх беш дар, хIоьта вожаш школе деш ухар. Цу хана, цlаьхха, къахьеги дукхабезаш болча цу дезалех цу тайпара хабар арадоал! -

ХIаьта а жандармере письмо кхаьчалга Леьевр мерагеи сесаген дIахайта лаьрхIар.

— Тхога йадаьд, оаш керда хьахиина пхи бер дийвад, аьна, — аьлар жандарма Иветте Леьеврега. Из раьза йолцанна эгIазъяхеи гIортаргьа вьша хетаь хиннавар жандарм, цхьабакъда, кхелсата юхьа тIара мукна дайра из ехан кхераенией хилар.

Бокъонца зе ма боаргIанле лодкъаш эша волавелар. Къарбала ца туеш аьа хьа наххачул тIехьагIа марен сесагон мукIарел дир, керда хьахиина пхи бер даш дийнараш — ворхI да аьна. МалагIча бахьанагIа даьда Iа из лулам, аьна шийга доьча хаттара Леьевра Иветтас жоп-де[illegible]

— Уж дерригаш а иштта кхоабалургдар сога?

Бакъдув, из Франце нагахьа мара из хулаш хIама дац, — едав-ноаной шоай берех бувлар. ХIаьта цкъаза моаш а шоай бераш а доаду торо ца хилар, къийбалар бахьан долаш.

Къахьийга даьккхалох батача дезалар сатуэе чуьхьлехьорча маьках бераштa даа хIама тоалча школашка. Цхьабакъда, ю проблема къоастоаре геттара кIезига новкъостал ду школа. УнахцIеноин медицински тохкамий Къамен институтерча доктора Пекиньос баьча лоххазо хьаьмехлар, дерригача школашка дешa догIаш 5 миллион берах 3 миллионага бизззалце баь кхача кхоачаш ца хилар.

Дулх, чкъьарий, фуаш, сом, бьшадаараш санна йола продукташ наггахьа мара юкъейолхаш школьни столовей рационе. 400 совгIча тайпара кахча хьаьо кхаш доккхал деш болча мехка магаш дуккхача шоай бераштa хилалие баргбоацачo боарамe сапаотим даьтта хилийта, вахча ше йолаш. Докторе Пекиньос тохкам баьча соа дукха спин бьшадаарашк Iарах сагото тIакхаьча йолча Лот-Э-Гаронн Жиронде яхача департаменташка оцй берий столовешка наггахьа мара хулаш бац. («Минют» яхача журнало деча тешалагIа, рацион цергий карьеэн яхача берий лазарий дукхалги диллача Европе, хьалхерча могтигех цаI лоаш Франце). Аьнги Франце наьхбашка гIолла воаеш хилча, дуккхазa а бIаргаго йиш а йоккалуш латтача версиий, Iажий, кхорий бIарчa гуаш. Уж кхалаж тIа дIахкйисаб цар даьцта уж дIоаца ших ца корабоагIандаь. Цул дикагIа дешар, эшна деталу, наггахьа мара сом бIарга ца гуш бераш долча дезалда уж цIабелча? Уж, мукъагIа, бала йиш йолаш хиннабац, хIама аьча, сом эцараш тIаккха кхы а кIеантагIа а хургбар, кувах цар дай хIанак а хургбар.

Ю. БОЧКАРЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

21 МАЙ

С. М. Кирова цIерагIара культурай салоIен парк. 17 сахьатe 30 минути яьлча Зелени театре Нохч-ГIалгIай хоровой обществал №№3—4 йолча берий музыкальни школай творчески отчет. 19 сахьат даьлча города школашка дийша йистебаьнарий республикански музыкальни училища студенташца вIашагIкхетара сайре. 17 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе ленински дешараш. «В. И. Ленин — баьчча советски пачхьалкхен КПСС-ен хьалъяьрен» яха лекци. 20 сахьат даьлча «Ильича сооратникаш» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 19 сахьат даьлча Зелени театре Дунен халкъашта юкъерча берий Денна хетаь сайре. Цел тIехьагIа тематически кинофильмаш хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17 сахьат даьлча Дунен халкъашта юкъерча берий Денна хетаь «Огонек».

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 19 сахьат даьлча «Iалам лорадарен нах бахача моттигий гигиена хьакъехьара цхьадола дешаш» яха лекци.

С. М. Кирова цIерагIара культура Дворец. 14 сахьат даьлча Советски писатела Леонов Леонида 70 шу дузара хетаь беседа.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 16 сахьат даьлча № 3 йолча берий музыкальни школа отчетни концерт. 18 сахьати 30 минути яьлча «Дунен карта хьалхашка» яха дунен халкъашта юкъера обзор. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

1 ИЮНЬ

С. М. Кирова цIерагIара культурай салоIен парк. «Ираз дола вахар» яха. Дунен халкъашта юкъерча берий Денна хетаьь сакъердем. 10 сахьати 30 минути яьлча Зелени театре № 4 йолча берий цIагIа кхебаьний художественни самодеятельноста концерт. 17 сахьати 30 минути яьлча Нохч-ГIалгIай просвещене Министерства берий спортивни школа хьокхаме выступленеш. 19 сахьат даьлча Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен филармоне симфоническа оркестра концерт. 17 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе «Дуне тахан» яха политически клуб. «Дунен халкъашта юкъера» обозрени яха лекци. 20 сахьат даьлча «Вай Даьхе» яха кинофестиваль, IуйрIйна 10 сахьат даьлча дека дешара павильоне болх беш хургья «Сона дуне бIаргаду» яха берий рисункай выставка. 10 сахьат даьлча денз 17 сахьат даалалца болх беш хургья массови площадка — ловзараш, конкурсаш, яхьаш.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11 сахьат даьлча йоккхача зале Дунен халкъашта юкъерча берий Денна хетадаь утренник. 12 сахьат даьлча йоккхача зале Дворецa берий балетни студе оттаьча «Сказка о рыбаке и рыбке» яхача спектакля премьера. 15 сахьат даьлча йоккхача зале «Атейст» яхача агиттеатра «Мар-нана» яха Шамхалова комеди. 19 сахьат даьлча Ленински киноуниверситета занятеш. Зелени театре «Ровесник века» яха художественни фильм хьокхаргда.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 19 сахьат даьлча «Сага псехика тамашийна явлениеш» яха лекци. Ахкамарча кинолекторе документальни кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIара культура Дворец. 10 сахьат даьлча Дунен халкъашта юкъерча берий Денна хетадаь утренник. Документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 13 сахьат даьлча эстрадни «Ревю» декъа лоаш Къабаседа-ХIирий заслуженни артисташа М. Федотова, П. Нальске, кино эстрадни артистe В. Васильева. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

КИМ цIерагIара клуб. 19 сахьат «Сердечно-сосудисти» лазараш яха лекци. Документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Мехкарий халхар. Халхар деш Нежай-Юрта специнтерната дешархой. Цар бийчъю кхашкарча боахлошта шоаш хьокхаргйола программа.

В. Дэнсяка сурт.

ХЬАТIАЭТТАЙ БЕХКТОКХАМЕ ХА

Йистедаьнарг дархIа йиш йолаш да дешара шу. БIарчача шера баьча балха тIеххьара итогаш еш ба Нохч-ГIалгIайчен еррига чача школай хьехархойи дешархойи. Цхьабараш аргIанарча классе хьачуйоах, вожаш пачхьалкхен экзаменаш дIалаз кийчбу.

Укх бетта 12-гIча дийнахь денз 19-ча мая кхаччалца республика школай 1—9-ча классашкарча дешархоша шера шоаш Iомадаьр хьаьвеккхаш контрольни балхаш язир — юххьанкарча классашка деша багIачар эрсий меттахи математикахи, лакхерча классашкарчар цу шин предметахи цул совгIа физикахи хиехи. Республика просвещене министерства кьоастаьяр контрольни балхашта хьархIа йола тексташ.

Ала деза дIадахача дешара шерацa хийедича укх шера вай школашкарча дешархой знанеш дуккха кIоаргагIа йолга. Масала, Надтеречни района дешархоша контрольни балхаш ладеш геттара дика знанеш гойтар. Ахапел дукхагIа бараша дикеи тIехдикеи оценкаш яьхар. Дика хьоахаиаш гойтар Ведана, Ачхой-Мартана, Сунженски, Наурски района дукхагIболча школай дешархоша.

Шаьла района Автуриански № 2 йолча юкъерча школе юххьанкарча классашка болх беш волча Мадаева дешхий толамаш даьхад. ВIалла а эрсий метт хоаш дацар деша доагIаш цун (нохчаллагIча) классера бераш, хIаьта хIана дешара шу чакхдаьлча хьача итогашца хьахьекхад шера хьийга къа везьа ца-дайналга. Дикеи тIехдикеи знанеш йолга хьахьекхад цу классерча хIарапе.

ХIанз вокх дIа ахкарча каникулашка салоIаш хургба дукхагIбола дешархой. Цхьабакъда, укх шера школе дийна йистебоаларийи бархIлагIча классе дешаш хиннарийи эггара бехктокхамегIа йола ха я хIанзарьяр. Пачхьалкхен экзаменаш дIалаза ешаш ба уж. БархIлагIча классашкарча дешархой шин экзамен дIалала еза, хIаьта иттлагIа класс йистейоакхаш баьрий — бархI экзамен.

Кlезига къа лац цар уж дIалуш хьега дезар. Цхьанхьа а ди ца доадеш кердадаккха деш иоаштта итт шера хьехархоша деннар. Цулухьа экзаменаш дIалуча юкъагIа хIара денна режим а оттаьа из толха ца ои болх бе беза дешархоша.

Цу бехктокхамеча гIулакха юстара хила йиш яц дешархой дай-ноаной а. Цар экзаменаш дикагIа дIалургйолаш эшаш дола новкъостал до декхаргйола ба уж.

Дешархой хIанзаргьар эггара халагIа йола ха йолга а хоаш цар дешаре новкъа хургдола цхьаккха а хIама де ца деза. ЦIагIа беча балхах цу юкъагIа мукъабаха беза. Къаьстта дикагIа хьажа беш цу гIулакхага нортанга бахараш. Тlаккха шара шоашта къалзашка латта декхараш дизза кхоачашде вIашагIехьдаргдац дешархой.

П. СКОРОДУМОВА,
Нохч-ГIалгIай просвещене министра заместитель.

СПОРТ

ДОШО МЕДАЛЬ — КОТБАЬННАРАШТА

Боккха кхаъ кхаьчар укх денонка Н. К. Крупская цIерагIча культура ЦIагIа вIашагIъеллача физкультурникий коллективага. Физически культурен спорти детIайоаллара итогаш йир «Локомотив» общества Центральни Совето. Физически культура коллективашта юкъе дикагIа йола коллектив хилар белгалдеш дола тешали дошо медали хьожаьй Грознерча машиншаьгьахой культура ЦIен коллективана.

Iалаьмате сакъердамеи динамикенни хул мотоболах йола яхьаш. Грозне дукха ха йоаццаш вIашагIтехай спорта керда тайпах йола командаш.

Уж вIашагIъехкай Грозненски химически комбинате, Центральни автомотоклубе, «Искра» яхача заводской спортивни клубе. ХIанз тIеххьара кийчо еш ба спортсменаш. Цул тIехьагIа Калмыцки АССР спортивни яхьашка хьажа гIоргба уж. ХIаьта Грозне мотобола хьаьхара яхьаш июня бетта дIайолалургья.

О. НИКОЛАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолаеи Грозне кIезиг - дукха кхоалленаш а йолаш, йовчаи а йоацаш ха хила тарлу. Малхбоалехьара гIаьхьача боараме мух хьекхаргба. Фегара температура республике гIолла 23 — 28, Грозне 25 — 27 градус йIоаха йолаш хила мег. ДIахорча шин денна ши буса юкъ-юкъе хуаццалуш доркаш хургья, цхьанайолча моттигашка дохк доаларгда, лоадама йовчаи хургьяи, лаьгIо, лостамаш хуашаш, мух хьекхаргба. Фегара температура бийсанна 9—14, деноика 22—27 градус йIоаха йолаш хила мег.

Метеостанци.

Л. М. ЛЕОНОВ

— 80 шу хиннаш тахан

Советски литература детIаделца цхьана хьа а хинна дIаьттача талант йолча советски писателех ва Леонид Максимович Леонов. Леонова — прозаика, драматурга, публициста — книжкаш вай общество чIоагIа детIаер, во дайих халонаш, кувах карагIдийна хIамаш, из кхоаноьга хьедар, шердаьннараш ца цо лоаттабу къонаш хьа а хьейIаш отталь вий тайпара, цул вахара боккъонца йола летопись я.

Писатела творчестве башха - дика граждански нафос йолаш а политически лостам болаш а я. «Барсук» яхача цун романо хьаьлоних юрташка лаьттача революцен ше къовсама драматически эпизодаш. «Сотьа» яхар социализм хьалъярах къаьхча эггара тьалхарча производствни цаI я. Социализм хьальеш бокххача ныьхa психологии мировоззрении вIаштIехьъаллара революцие совнаькххача сага творчески ниэвш айдалара хетаь а «Скутаревский», «Океаньга бола новкъ» яха романаш.

Леонова эггара доккхагIа дола роман — «Эрсий хьу» кхоанен са[illegible] сибат ше иштта ахетаду дуццаш долча художника дег тIарча цо васнето къаьгта шьяра хьаьлоних. Леонова дароване керттера белгалонаш: уйла чIоагIа тIалхийтар, турпалий интеллектуальность социальни философски обобщеней шорал, психолгически анализа вийсалца, форма къаьгта хиларца, мотт Iалаьмате бIаьхий хиларца юкъаяллийтар.

Леонова творчески къьстта дакъа да драматурги. Цул литературни гIулакхашка йоккха моттиг дIалоац публицистика. Шерра цIи хезай хьамсара Iалам хьурнат деши лорадеши леладара тIахьехаш йолча писатела статье. Писатело беча боккхачa общественни балха формех цаI а хиина дIаьттача эрсий хьун идея ювцаш Леонова идет - кест кепайоазон тIа деш дола йовзош. Леонова творчество — советски литература доккхал.

К Х А Ш К А
К Ъ А Х Ь Е Г А Ч А Р Н А

Шоай берриг ниэ тIабахийта хьашка балхаш деш ба юртбоахалла къахьегамхой. ВIаьсти яьлча денз цар гIулакха сарцагIбаьнна тха Шелковской районни культура ЦIен болхлой а. Даим новкъа я культура ЦIен агитбригада.

ЦIенхашта уйла тIахкийеe кийчъю цар болхлошта лаьрхIа йола шоай хIара мероприяти. Терладу къахьегамхошта дукхагIа дезар. Къаьстта раьза хул къахьегамхой концертни бригадана. Масала, концерт а оттадаь шоаш дIайоллаш самодеятельни артисташа болхлошкара заявкаш хьаьц, шоазагIа яха боагIаш царна хозагIа хеттача тайпара кийчйий хул концертни программа.

Белгалде деза, агитбригада цхьанкахьа дIахьа йодаш хилча нунаш КПСС райкомера цхьаццa лектор водаш хилар. Дунен халкъашта юкъерча хьалах, вай мехка кердадарех дувц лектораша, района юртбоахашa хьалха латтарех дувцаш бегедаш ю, цар баьха опыт хьайовзийт.

Районни центра шин бIаь километр гаьна йолча Божигах яхача моттиге жа леладераш болча дха хилар дукха за йоацаш агитбригада. Агитбригада дIа ма кIоачче а доалладарча фермашкара а бееррига жа леладераш гулбелар. ХьалхагIа дунен халкъашта юкъерча хьалах лекци а йийша тIаккха самодеятельни концерт оттадир агитбригада членаша. Керда журналаши газеташи дахьийтадар царна библиотека болхлоша. Цу тIара сакъердаме статьяш йийшар агитбригада членаша. Массехк ферме а хиина художественни кинофильмаш хьекхар киноустановка болхлоша.

Иштта шоаш шига хиннача кхаь дийнахь жа леладерий самукъадоаккхаш мероприятеш чакхъяьхар агитбригадаца бахачара. ЧIоагIа раьза хилар къахьегамхой шоашта дайча гIулакха. Беза хьаьний накъаьбоахаш шоай шига уж массаста ахар дийхар жа леладераша.

Цу тайпара-дина гIулакх ду агитбригада членаша миччахьа а шоаш дIахаьчача. Шоаш хьалхьа гIулакх деза а дезаш а цар ба агитбригададар бараш. Цукхьа юртбоахашa къахьегамхошта гIулакх дара хьакъехьа шоаш-та хьалхашка латта декхараш кхоачашде дика вIаштIехьдоал цар.

Ала деза агитбригада юкъебоагIараш тайп-тайпара професси йола нах болга. Царна юкъе ба Шелковской берий беша воспитательница Е. Крылевская, ВЛКСМ райкома секретарь Е. Шахова, райбольница белхло Т. Попова, райцентрерча берий библиотека заведующи М. Киреянова, кхыбараш. Къаьстта дукха беззабеннаб къахьегамхошта самодеятельни артисташ Даудов Ахмалан, Абдул-Кадиров Хьамид, Рубаева Эльза, Денисултанов Салади, кхыбараш.

ХIанз В. И. Ленин вав 100 шу дизара накъаболхаш керда концертни программаш кийчъеш ба агитбригадацара самодеятель[illegible]

И. ДАДАЛАЕВ,
Шелковской районни культура ЦIен инструктор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадугIа, хьажа

РАДИО
31 май

7.30 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — «Сердало» газете обзор. 8.25 — Передачай программа. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «Йоккхача сага бераш» яха Умарова дувцар. (нохчий меттала). 15.30 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 15.45 — Концерт. 16.30 — Вокальни «Сильные чувства». 17.00 — Концерт. 17.30 — Юртарча, наьхъашка гIолла» (нохчий меттала). 18.30 — «Новкъостий! цун письмойх дола концерт (нохчий меттала). 19.00 Москва. 19.20 — Дерриге а доладуш вара дая» яха радиоспектакль. 20.45 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
31 май

12.10 — Передачай программа. 12.15 — Махачкалински телестудера передача. 12.45 — «Эфире—къона» — Волгоградера передача (ЦТ). 14.45 — Документальни фильм. 15.00 — «Ленински вахте». Кинорепортаж (нохчий меттала). 15.10 — Школьни гIулакх (гIалгIа меттала). 15.20 — Берашта. «Пачхаьа керда коч» яха телевизионни спектакль. 16.20 — Кинохроника (нохчий меттала доакх). 16.40 — «Ватар духьа» Голубцов яхача лорах дола кинолатвар (нохчий меттала доакх). 16.55 — Киножурнал. 17.05 — Кагирхой хозача кулгашка. 18.25 — 0—9 ладугIаш я. 18.45 — Музыкальни пауза. 18.50 — Йоазонхойи цун турпалаши. «Беке къонгаш» Бокова. ШолагIа книжка. (гIалгIай меттала, эрсий меттала доакх). 19.30 — Российски Федерацера Украински литературан искусства декада. «На огонек». Киевера передача. 20.30 — Коммунистически болхлойи партей дунен халкъашта юкъерча совещанена накъаьдоахаш. 20.55 — Передачай программа. 21.00 — «КхоаларгIа къонал», яха художественни фильм.

РАДИО
1 июнь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачай программеи музыкальни антракти. 7.40 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Шоана дукхаезаш ешераш». 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — «Хьаша» яха Айдамирова дувцар (нохчий меттала). 15.40 — «Дика кхалсате моастагIа ба» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.00 — Спортивни арбита тIа (эрсий меттала). 17.30 — «Вай индустриальни некъ» (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 18.30 — Спортсменашта дола концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
1 июнь

13.55 — Передачай программа. 14.00 — Берашта. «Вежаи майра партизанкеи» яха фильм. 15.05 — Дешархошта. ТкъестлагIча бIаь шерах хьалхарча аьхие эрсий культура истори очеркаш» яха фильм. (нохчий меттала доакх). 15.40 — Сакъердаме дуне. 16.00 — «Ха». Информационни программа. 16.30 — Нохч-ГIалгIайче хьалхара моттиг яйха кулгашца ловзаргашца ловзар. 17.30 — Советски кино 50 шу дизарга. Классически драматурги экрана тIа. 18.30 — «Ухажоры» яха фильм-концерт. 18.55 — Передачай программа. 19.00 — Поэзе архитектурни пушкински лаз» ди. 20.30 — «ВорхI ди». Дунен халкъашта юкъера программа. 21.15 — «Кожемякина Матвея вахар» яха телевизионни фильм. ХьалхарагIа серии.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа эьаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретаре—3-34-38; партийни вахарех, культурах, промышленностех отделий—3-42-30; юрта боахамех письмай отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05128. Заказ № 2477.